

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

**VYBRANÉ TERMÍNY MEZINÁRODNÍHO OBCHODNÍHO PRÁVA
V RUŠTINĚ VE SROVNÁNÍ S ČEŠTINOU**

(česko-ruský výkladový slovník)

**SELECTED TERMS OF INTERNATIONAL COMMERCIAL LAW IN
RUSSIAN COMPARED WITH CZECH**

(Czech-Russian monolingual dictionary)

Bakalářská diplomová práce

Autor: Eva Koňářiková

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem závěrečnou písemnou práci zpracovala samostatně s odbornou pomocí PhDr. Ladislava Vobořila, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne 28. dubna 2011

.....

Děkuji PhDr. Ladislavu Vobořilovi, Ph.D., vedoucímu závěrečné práce, za poskytnuté informace a odborné vedení.

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	ÚVOD DO LEXIKOGRAFIE	7
2.1	Druhy slovníků	8
2.1.1	<i>Jednojazyčné výkladové slovníky</i>	10
2.1.2	<i>Terminografie a s ní spojená problematika termínu</i>	13
2.2	Přípravné práce.....	16
2.2.1	<i>Stanovení východisek lexikografického zkoumání.....</i>	16
2.2.2	<i>Shromažďování informací o lexikálních jednotkách.....</i>	17
2.2.3	<i>Ekvivalent v jazyce cílovém.....</i>	18
2.2.4	<i>Činnosti, které předpokládají vydání slovníku</i>	20
2.2.5	<i>Aktualizace informací o lexikálních jednotkách.....</i>	22
3	TERMINOLOGIE V PRÁVU MEZINÁRODNÍHO OBCHODU	23
3.1	Přejímání anglicizmů	23
3.1.1	<i>Ruská tradice v přímém přejímání anglických termínů</i>	24
3.1.2	<i>Formální adaptace přímo převzatých anglických termínů v rámci češtiny</i>	25
3.2	Úvod do problematiky praktické části.....	26
4	VÝKLADOVÝ SLOVNÍK.....	28
5	ZÁVĚR.....	45
6	PEŽIOME.....	47
7	PŘÍLOHA	51
8	ANOTACE	53
9	BIBLIOGRAFIE	54

1 ÚVOD

V minulosti obnášela práce lexikografa mnohaletou tvrdou práci jedince. V současné době je do procesu tvorby zapojen celý kolektiv profesionálů. Konkurence na přesyceném trhu klade vysoké nároky na kvalitu, preciznost a odbornost práce. Nevydávají se jen slovníky v knižní podobě, pomocí PC techniky se vytvářejí programy, na webových stránkách vznikají nejrůznější tezaury a otevírají se tak další možnosti, které byly dříve nerealizovatelné kvůli manuálnímu zpracování písemných zdrojů. Nedílnou součástí již není jen činnost organizační, ale stává se jí také činnost manažerská.

Zavedením počítačových technologií se současná lexikografie významně změnila a neobyčejně se rozšířily i možnosti těch, kteří slovníková díla užívají. Co se týká Ruské federace, v současné době se zde úspěšně řeší projekty na tvorbu elektronických databází, jejichž součástí mají být ty nejvýznamnější slovníky ruského jazyka. Vzhledem k tomu, že jsou jednotlivé komponenty databází navzájem propojené, uživatel tohoto fondu může, poměrně za krátký čas, získat informace z jakéhokoliv slovníku nebo souboru slovníků, ať už v jakémkoliv uspořádání (abecedním, pojmovém...) podle zadaných parametrů. Kromě toho, využívání elektronického fondu dovoluje operativně řešit věčný lexikografický problém – nevyhnutelné zaostávání slovníku za reálným, současným jazykem. Vyskytla se totiž možnost okamžité lexikografické úpravy, která umožňuje zařazení jakéhokoliv nového slova do slovníku (Козырев 2004: 6–7). Tendence se u nás a ve světě v tomto směru neodlišují.

Je pouze otázkou času, kdy stále se rozšiřující elektronické slovníky více méně nahradí slovníky tištěné. Výše zmíněné okolnosti determinovaly výběr mé bakalářské práce. Pro účely neziskového obchodního portálu jsem měla za úkol vytvořit česko-ruský výkladový slovník zaměřený svou terminologií na oblast mezinárodního obchodního práva.

Oblast mezinárodního obchodního práva je velmi široký pojem. Roviny právních vztahů jsou regulovány mezinárodním právem veřejným, právem vnitrostátním veřejným a nakonec také mezinárodním právem soukromým. Mým úkolem bylo pochopit veškerou systematiku a regulaci mezinárodních ekonomických vztahů, úžeji mezinárodních obchodních vztahů, jakožto poměrně mladé disciplíny, jejíž počátky jsou spojeny se vznikem OSN.

Jelikož jsme byli omezeni rozsahem bakalářské diplomové práce, která mimo jiné obsahuje část teoretickou, pojednávající o lexikografii, tvorbě výkladových slovníků, přípravných pracích s tvorbou slovníků spojených, o terminografii a terminologii mezinárodního obchodu, museli jsme se zaměřit na pouhou výšeč celé této oblasti.

V praktické části vycházíme především z vlastního sběru, tj. excerpcí právnických učebnic, slovníků a internetových stránek touto problematikou se zabývajících. Při shromažďování termínů jsme se cílenou excerpcí zaměřili na celosvětově nejpoužívanější¹ mezinárodní pravidla pro výklad obchodních termínů Incoterms v redakci z let 2000 a 2010 vydaná Mezinárodní obchodní komorou ICC (International Chamber of Commerce). Poslední verze z roku 2010, která vstoupila v platnost začátkem ledna 2011, prošla několikerými změnami, které byly přímou odezvou na přirozený vývoj, jímž prošel mezinárodní obchod v posledních deseti letech. Komparací těchto dvou aktuálních redakcí se tento vývoj pokusíme zaznamenat.

Doufáme, že práce bude alespoň částečným přínosem pro tento počítačový lexikografický projekt.

¹ Pomineme-li americký kontinent, kde se dodnes výjimečně užívají 70 let stará pravidla RAFTD (Revised American Foreign Trade Definition), (Machková 2007: 57).

2 ÚVOD DO LEXIKOGRAFIE

„Slovní zásobu jednoho nebo více jazyků (případně její specificky vymezenou část) zachycují a popisují slovníky“ (Grepl a kol. 1996: 104). Teorií a praxí sestavení těchto slovníků se zabývá lingvistická disciplína nazvaná lexikografie (nauka o slovní zásobě), která je tou částí lingvistiky, jež se výrazně orientuje na širokého spotřebitele jazykovědných informací (Козырев 2004: 5). Že je lexikografie lingvisticky relevantní disciplínou dokládají i slova J. D. Апресяна, podle kterého je produkce lexikografa potřebná nejen pro zabezpečení praktických potřeb nositele jazyka a plný teoretický popis jazyka, ale slouží také jako základ pro veškerou teoretickou lingvistiku (Апресян 1974: 117). Lexikografie je taktéž úzce spjata s lexikologií. Tyto disciplíny nemají společný jen předmět, který představuje lexikum (lexikální zásoba). Na výsledcích lexikologických zkoumání je také založena část lexikografické teorie. Vzájemně se pak liší především svým cílem a také ve výkladu a rozsahu popisu lexikální zásoby, a to ve všech lingvistických aspektech (Filipec 1995: 17). Vlastní proces tvorby slovníků musí probíhat v souladu s již zmíněnou lexikografickou teorií, která zahrnuje problémy spojené jak s makrostrukturou (výběr lexémů, objem a charakter slovníku, principy rozložení materiálu), tak s mikrostrukturou (struktura heslové stati, typy slovních definic, typy jazykových ilustrací apod.) slovníku (Mališ 1992: 119).

Konec 20. století je ve znamení nebývalého vzestupu lexikografie. Nejrůznější části jazykové mapy světa, všechny stupně jazykového systému a nejrůznější aspekty vědeckých poznatků jsou obsaženy ve slovnících (Козырев 2004: 30). Lingvistika 21. století se snaží do slovníků zařadit veškeré získané informace, a proto jsou objektem popisu v novějších slovnících nejen slova, ale i další jazykové jednotky. V širokém spektru lexikografické produkce se v posledních desetiletích v plné míře uplatňuje lingvistický antropocentrismus: analýza slovníků umožňuje získat objektivní představu o uspořádání slovníku člověka a souboru znalostí, uchovaných v jeho paměti (Tamtéž: 6–7).

Paradoxně vedle lexikografického boomu se v současné době můžeme setkat i se znepokojujícím snížením všeobecné řečové kultury, což nutí chápat význam slovníku jako nejpodstatnější a zároveň nenahraditelnou příručku, která formuje návyky uvědomělého vztahu k vlastní řeči. Je zřejmé, že lexikografickou kulturu jako

nepostradatelnou etapu v rozvoji celkové kultury každého z nás a jako jasný ukazatel kultury společnosti je třeba pěstovat a je nezbytné s touto činností začít již na základních školách (Tamtéž: 9).

2.1 Druhy slovníků

Lexikografie nahromadila v průběhu století obrovské množství poznatků ve vytváření nejrůznějších typů slovníků. Stále roste počet vědeckých výzkumů, jež se věnují různým aspektům teorie lexikografie a můžeme též konstatovat, že i rozvoj lexikografické praxe se ubírá několika směry. Uskutečňují se mohutné lexikografické projekty, v rámci kterých se vytvářejí slovníky, jež představují rozsáhlé lexikální soubory (např. akademické výkladové slovníky). Rozšiřuje se okruh slovníků, které líčí různé jazykové úrovně (slovníky slovtvorné, gramatické, sémantické, ortoepické). Aktivně se zpracovávají slovníky, které berou v potaz široký okruh adresátů (školní slovníky různé orientace, dvojjazyčné slovníky odlišného rozsahu). Vytvářejí se i principiálně nové slovníky, které obsahují nejnovější lingvistické poznatky (Tamtéž: 9).

Jak již bylo výše zmíněno, současná lexikografie nabízí širokou škálu nejrůznějších slovníků, přičemž každý z nich má specifické nároky poznávací, teoretické, lingvistické i mimolingvistické, přístup ke každému z nich je tedy zcela individuální. Jejich segmentace je dána především potřebami jednotlivých typů uživatelů. Proto také dochází k častému větvení, křížení anebo také k spojování jednotlivých reálných typů slovníků (Filipec 1995: 16). Nutno podotknout, že v následujícím dělení slovníků počet hesel není vždy rozhodujícím faktorem při určování typu slovníku, jelikož podrobnost zpracování je u každého typu odlišná. Poštolková ve své knize rozděluje slovníky, podle rozsahu, následujícím způsobem²:

- Kapesní
- Malé (jednodílné) – slovník skládající se z méně než 20 000 hesel

² Doplněné číselné údaje, které Poštolková ve své teorii odmítá, vycházejí ze stati o lexikografii od Svatavy Machové. U kapesního slovníku není uveden počet hesel z toho důvodu, že v jejím pojetí tento typ slovníku neexistuje.

- Střední – slovník sestávající z 30 000 – 80 000 hesel
- Velké – slovníky s hesly, jejichž počet se pohybuje okolo 100 000 a více

Podle obsahu Poštolková rozeznává slovníky:

- Naučné (encyklopedické), které jsou tematicky zaměřené na skutečnost vnějšího světa (např. Ottův slovník naučný, 1888–1909; Encyklopedický slovník, Odeon/ED, 1993).
- Jazykové, které se soustřeďují především na slova a jejich významy (např. Rejzek, J.: Český etymologický slovník, 2001).
- Jednojazyčné neboli výkladové, zpracovávající slovní zásobu jediného jazyka (např. Slovník spisovného jazyka českého, díl 1–4, sestavil kolektiv autorů pod vedením B. Havránka, Praha 1960–1978).
- Překladové (dvou i více jazyčné), které porovnávají ekvivalenty několika jazyků (např. Hais, K. – Hodek, B.: Velký anglicko-český slovník, 1991–1993).

Podle toho, kterým okruhem slovní zásoby se zabývají, Poštolková rozlišuje slovníky:

- Terminologické, které shrnují za pomoci výkladových definic terminologii daného oboru (např. S. Rosypal a kol.: Základní terminologie molekulární genetiky, 1990).
- Slovníky cizích slov, které vykládají význam především přejatých slov (např. Klimeš, L.: Slovník cizích slov, 1994).
- Frazeologické, které zpracovávají frazeologismy určitého jazyka (např. Mokienko, V.: Česko-ruský frazeologický slovník, 2002).
- Nářeční (např. Kazmír, S.: Slovník valašského nářečí, 2001).
- Rčení (např. Mašín, J.: Slovník českých vazeb a rčení: s doklady ze spisovatelů novějších i starších a z řeči lidové, 1924).

(Poštolková 1983: 99–100)

2.1.1 Jednojazyčné výkladové slovníky

Vzhledem k tomu, že zpracováváme výkladový a zároveň terminologický slovník, zaměříme se podrobněji v této lexikografické části na slovníky jednojazyčné výkladové (JSV). Co se týká problematiky terminologie, tu podrobněji zpracováváme v následující kapitole.³

Na trhu můžeme zaznamenat nejrůznější druhy výkladových slovníků, přičemž S. I. Ožegov, jeden z průkopníků ruské lexikografie (později na jeho myšlenky navazují ostatní), rozlišuje základní tři typy: malý, střední a velký (Ожегов 1974: 165–166). V tomto rozdělení má prioritní úlohu hledisko rozsahové, tzn., že stěžejní roli hraje makrostruktura slovníku. Názor je však pro současnou moderní lexikografii, navzdory Ožegovovým akademickým kvalitám, poměrně úzkoprsý. Jak se později ukázalo, JSV je třeba dělit i podle dalších ukazatelů, do nichž např. J. Filipec řadí kvalitativní ukazatele: sémiotické, lingvistické a sociolingvistické (Filipec 1995: 19). Na základě jednotlivých typů pak podle něj slovníky plní různou funkci: vědeckou, národní a kulturně reprezentativní, didaktickou a normativní (Tamtéž: 21). Stejně jako v předchozím případě, slovníky se mezi sebou mísí a kříží na základě požadavků uživatele. Vezmeme-li v potaz rozsah této bakalářské práce, pokládáme zcela za zbytečné se touto problematikou zabývat hlouběji a přejdeme tak spíše k hlavním složkám JVS, jež tvoří definiend a definiens, který je v terminografickém projektu pokládán za nejdůležitější informaci.

JSV slovníky zachycují „*jak běžnou neodbornou slovní zásobu, tak z ní vycházející a k ní se přimykající slovní zásobu odbornou (...)*“ ovšem za předpokladu, že jsou to hesla společensky relevantní (Poštolková 1983: 101). JSV jako základní typ slovníků podává prostřednictvím metajazykového výkladu⁴ celkový přehled o slovní zásobě současného jazyka a to tak, že u každé lexikální jednotky je uveden její význam, který by měl být jeho adekvátním explicitním ekvivalentem (Filipec 1995: 16).

³ Viz kapitola 2.1.2 Terminografie a s ní spojená problematika termínu a kapitola 3 Terminologie v právu mezinárodního obchodu.

⁴ Metajazyk: „*Umělý sémiotický systém schopný popsat jiné systémy sémiotické, je tedy jazykem druhého stupně*“ (Filipec 1995: 16). V lexikografii je metajazyk užíván k popisu významu lexému, teoreticky vzato můžeme říct, že odpovídá definientu (výkladu). Ve Slovníku českých synonym je pro něj užito výrazu „*popisující jazyk*“.

Pro pochopení základní terminologie lexikální sémantiky, upřesníme, že lexikální jednotka je tvořena jednotou sémů a lexémů, přičemž lexém reprezentuje všechny formy lexikální jednotky a množina čistě významových komponentů tj. sémémů, která se váže k lexému, se řadí ke specifickým lexikální zásoby příslušného jazyka (Blanár 1976: 123).

Tak jako u rozdělení slovníků ani u lexémů však neexistuje jednotný názor na zjištění jejich významů ani na způsob jejich záznamu. „*Význam lexémů lexikograf zjišťuje empiricky. Obvykle při tom vychází z analýzy kontextů, v nichž se vyskytly slovní tvary příslušného lexému ve shromážděném materiálu, z popisu významu téhož lexému publikovaného v již vydaných výkladových slovnících a ze svého jazykového povědomí, které konfrontuje s jazykovým povědomím dalších lexikografů*“ (Machová 1992: 132–133). S významem lexému úzce souvisí jeho výklad (definiens)⁵. Skrze definiens se uskutečňuje plná identifikace sémémů lexému. Úkolem však není vytvoření definice⁶ definiendu (definovaného lexému), nýbrž srozumitelné a smysluplné vysvětlení jeho významu. Požadavky na slovníkovou definici sémému dané lexikální jednotky (podotýkáme, že jsou aplikovatelné i na výklad termínů, které jsou, jak již bylo výše zmíněno, taktéž součástí JVS):

Ekvivalence definienda a definientu

Předpoklad synonymie definovaného lexému a samotného výkladu je nezbytný pro jejich vzájemnou substituovatelnost. V tomto případě mluvíme o slovníkové definici, která má povahu tzv. endocentrické fráze (Blatná 1995: 76).

Slovnědruhová a funkční souměrnost

V syntaxi metajazyka, který je ve skutečnosti schematickým přirozeným

⁵ Výklad (definiens): „*Výklad jako výsledek výkladového, definujícího procesu je metajazyková explicitní informace sémému zakládající se na prvcích a pravidlech jazykového systému, Je to smysluplný větný úsek tvořící s definiendem jako subjektem celou větu spojenou kopulí nebo jiným slovem s funkcí metajazykovou*“ (Filipec 1995: 31).

⁶ Termín „definice“ je podle J. Filipce v lexikografické teorii neoficiální, avšak připouští, že tohoto výrazu může být užito v lexikální sémantice preskriptivní terminologie (Filipec 1995: 31; Machová 1995: 148).

jazykem a v němž se projevuje lineárnost větné formulace, je u různých slov uplatňováno pravidlo, že výraz, zastupující heslové slovo by měl být stejného slovního druhu. Výklad podstatných jmen je tedy substantivní, u sloves verbonominální, u adverbíí adverbiální atd. Tahle obecná zásada je uplatňována především v české lexikografické praxi.

Převod méně známé informace na známou

Pro tento požadavek je charakteristické užívání srozumitelných a evidentních slovních spojení základní povahy, tzv. primitivních pojmů.

Explicitnost a kondenzace

Výklad by měl být jednoznačný, vyčerpávající, nikoliv redundantní a zároveň co nejvíce úsporný.

Výklad má obsahovat nejbližší nadřazený generický rys

Ve výkladu v případě intenzionální definice mají přednost hierarchicky nejbližší a zároveň nadřazené subkategorie a kategorie druhových sémů tzv. genus proximum (širší a obecnější pojem). Podle Poštolkové může být tento výraz rovněž nahrazen základním pojmem oborovým (Poštolková 1984: 25). Kromě tohoto nejbližšího nadřazeného pojmu, by měla také obsahovat nejméně jeden charakteristický rys pro heslové slovo tj. differentia specifica. Genus proximum označuje třídu, do které spadá definiendum a differentia specifica má za úkol toto definiendum odlišit od ostatních pojmů spadajících do této třídy za pomoci charakteristických rysů, kterých se uvádí minimálně tolik, kolik jich k tomuto odlišení nutné (Blatná 1995: 75). Samozřejmě se můžeme setkat i s jinými druhy definic jako jsou např. definice extenzionální či definice kruhem, ty ovšem J. Filipec do požadavků na slovníkovou definici nezahrnuje.

Formulační jednotnost sémémů příbuzné povahy

Změna slovního druhu předpokládá změny v jednotlivých kategoriích a subkategoriích sémů, čímž se následně posouvá lexikální význam a jeho formulace. (Filipec 1995: 31–36)

2.1.2 Terminografie a s ní spojená problematika termínu

„Nové pojmy nejrůznějších oborů je třeba jak pojmenovat, tak srozumitelně a věcně vyložit. Užitečným pomocníkem při odborné práci názvoslovné i při stylizaci odborného textu (českého či cizojazyčného) jsou slovníky nejrůznějších typů,“ jejichž tvorbou se všeobecně zabývá výše popsaná lingvistická disciplína – lexikografie (Poštolková 1983: 99).

Ovšem lexikografii profilovanou na popis termínů v terminologických slovnících nazýváme terminografií. Jsou to právě terminologické slovníky, které tvoří tu nejvýznamnější a zároveň nejpočetnější část lexikografických publikací (Поцепин 2009: 254). Za posledních třicet, čtyřicet let byly vydány stovky terminologických slovníků a jejich počet a kvalita i nadále, v souvislosti s užíváním počítačů v terminografii, roste. Vymezení terminografie v sobě však skrývá mnohá úskalí, která se pokusíme objasnit v následujících odstavcích (Machová 1995: 138).

Jedním z ústředních⁷ funkčních stylů spisovného jazyka je styl odborný. Aby ovšem splňoval požadavky kvalitního odborného textu, musí dodržovat kontinuitu, jednoznačnost a explicitnost (Straková 1992: 17). Všeobecně odborný text mívá oproti ostatním stylům složitější větnou stavbu, ve které převládá tzv. jmenné vyjadřování a jeho obsah je začleněn do jistého rámce, kterým je určen předmět a způsob výkladu. Samozřejmě nesmíme opomenout základní příznačný prvek, a to užívání terminologie⁸ (odborného názvosloví) a terminologického sousloví daného oboru (Hrdlička 1992: 70–71). Je-li výraz užíván v odborném textu, však ještě neznamena, že musí být termínem. Struktura slovní zásoby odborného textu obsahuje základní tři lexikální typy. Poštolková do nich řadí:

Slova a slovní spojení běžného jazyka (např. *гражданин, жизнь и здоровье* atd.)

⁷ Odborný styl zahrnuje minimálně tři čtvrtiny tištěné a psané produkce spisovného jazyka.

⁸ Výraz „terminologie“ má dvojí význam. Může představovat jednak odborné názvosloví a jednak může být chápána jako nauka o odborném názvosloví, mezioborová disciplína, která se opírá zejména o lingvistiku a zmenší části o výsledky dalších vědních oborů. Aby bylo takovému termínu porozuměno, potřebujeme k tomu však jistou úroveň odborného vzdělání (Poštolková 1983: 7–8; Machová 1995: 137).

Všeobecně odborné výrazy (např. *капиталистическое общество, защищать жизнь и здоровье, социалистическое государство* atd.)

Termíny daného oboru (např. *франчайзинг, факторинг, вексель, индоссант, авалент, ремитент, трассант, трассат, тратта, чек, коносамент, складское свидетельство* atd.)

(Poštolková 1984: 16–17)

Je velmi obtížné stanovit obecnou definici, která by zachycovala někdy velmi úzkou hranici mezi odborným termínem a výrazem, který termínem není. Čechová říká, že: „*Termínem⁹ se z hlediska lexikologie rozumí takové pojmenování, které je v rámci disciplíny jednoznačným pojmenováním pojmu oboru. Termín je v rámci oboru ustálený a je buď definován, nebo fixován konvencí oboru, jeho význam je tedy ostřeji ohraničený než u jiných vrstev slovní zásoby a bývá přesně identifikovatelný nezávisle na kontextu. Význam termínu se vyvíjí a upřesňuje spolu s vývojem oboru. Jedná se o pojmenování nociónální, neexpresivní, mající funkci nominální a kognitivní*“ (Čechová 2008: 216). Problematikou termínu a netermínu však úskalí terminografie nekončí.

Dalším problémem, se kterým se můžeme setkat v průběhu realizace terminografického projektu, je problematika při něm nově vzniklých termínů. O těchto pojmech v žádném případě nemůžeme říci, že jsou termíny. Tyto nově vzniklé výrazy se stávají součástí národní terminologie teprve až jako výsledek dlouholeté práce terminografů. S tímto je spojen zásadní rozdíl mezi osobou lexikografa a terminografa, který popisuje lexémy, jež jsou většinou nositelům jazyka neznámy, v některých případech mohou být zcela nové, tzn. že je dokonce neovládají ani odborníci příslušného oboru. Kdežto lexikograf využívá především termíny, které jsou všem dobře známé, a to ať už aktivně či pasivně.

⁹ „*Termín se na rozdíl od slov běžně sdělovacího jazyka (neodborných slov, netermínů) vyznačuje kognitivním, tj. racionálně pojmovým významem, založeným na teoretickém poznání. Ve vlastním smyslu je termín výrazem pro jistý pojem v soustavě pojmů určitého oboru*“ (Poštolková 1984: 11).

Posledním stěžejním problémem terminografického projektu, je vymezení hranic termínu „tematická oblast“. Terminografům¹⁰ je dobře známo, že jsou s ním spojené obtíže, jelikož obory se neustále vzájemně prolínají a tím se prolíná rovněž jejich terminologie. Z toho důvodu se nezdá vyhýbat přesnému vymezení názvu chystaného či vydaného terminologického slovníku. Často jsou názvy terminologických oblastí, jimž je slovník věnován, doplněny o slovní spojení „z navazujících oblastí“ (Machová 1995:139–140).

Vrátíme se ale k problematice termínu ve výkladovém slovníku. V předchozí kapitole jsme uvedli, že se odborníci nedokážou shodnout na tom, jak správně zjistit význam lexikální jednotky. Z hlediska významu však v terminografii můžeme určit dva druhy termínů:

Terminologie preskriptivní

Pod tuto kategorii spadají termíny, které byly v souvislosti s jistou tematickou oblastí definovány odborníky a tímto okamžikem se stávají závaznými. Tato terminologie má rovněž tu vlastnost, že může být normalizována a to už jak v národním, či mezinárodním měřítku. Tímto způsobem pak vzniká tzv. názvoslovná norma.

Terminologie pseudopreskriptivní

Zde řadíme termíny, které jsou rovněž vymezeny odborníkem specializujícím se na jistou tematickou oblast. Jsou akceptovány širší společností, ovšem nejsou na rozdíl od předchozí skupiny, závazné. Do této kategorie jednoznačně řadíme právní terminologii, tzn., že celá naše praktická část bude obsahovat termíny pseudopreskriptivní, které podrobněji popíšeme v kapitole 3 Terminologie v právu mezinárodního obchodu. (Machová 1995: 143–145).

¹⁰ Pro správné pochopení výrazu terminograf bychom si měli uvědomit, že tato osoba není lingvista, nýbrž odborník v oboru, pro který je terminologický slovník kompilován. Terminografové k projektu přistupují účelově nikoliv teoreticky, jak je to v případě lexikografa, tedy lingvisty. Ovšem terminografický projekt explicitně zaměřený na produkci textů vyžaduje ve svém týmu lingvisty či lingvisty-překladače, kteří zjišťují morfologické vlastnosti termínů, valenci a kolokace. Takovýto projekt je v dnešní době stále ještě vzácný. Z tohoto pohledu je tedy práce terminografa značně ulehčena ve srovnání s lexikografem (Machová 1995: 140–143).

2.2 Přípravné práce

Každé vědecké práci předchází pracné období, slovníkářskou nevyjímaje. Excerptce a selekce materiálů, knih, učebnic, novin, časopisů apod. Soubor činností předcházející vydání slovníku můžeme rozdělit do několika etap. Ty se však u mnoha autorů různí, nehledě na to, že ještě každý typ slovníku vyžaduje individuální přístup. U každého z nich ovšem existují obecné, stále se opakující problémy, navzájem si velmi blízké (Lazovová 1974: 133). Na základě zkušeností s prací na slovnících lexikografové vydělují několik východisek. Následující rozdělení vychází především ze stati věnované lexikografii, jejíž autorkou je Svatava Machová.

2.2.1 Stanovení východisek lexikografického zkoumání

Vůbec jako první předpoklad úspěšné práce na slovníku je pevná představa o budoucím uživateli¹¹ projektovaného slovníku. Lexikograf si musí vybrat cílovou skupinu lidí, které bude toto dílo sloužit. Na základě této charakteristiky si stanoví výsledný typ připravovaného slovníku, zahrnující též výběr cizího jazyka či jazyků, ve kterém bude zpracován a s tím také související jeho strukturu¹². Následně je řešena lexikografická situace v zemi, kde se mluví příslušným jazykem. Teprve poté se může přistoupit k fázi výběru zdrojů, z nichž budou informace čerpány. Lexikograf musí dbát na to, aby byly využívány autoritativní prameny umožňující úplnost slovníkového díla (Lazovová 1974: 135). Konečně se můžou vytyčit informace, potřebné k charakterizování každé lexikální jednotky a určit tak formu jejich zápisu a způsob distribuce jejich informací (Machová 1992: 121). Jelikož je náš slovník vytvořen pro účely internetového portálu, musíme do této etapy taktéž zahrnout požadavky na výpočetní techniku.

Vezmeme-li v úvahu, že jsme na základě excerptce především právnických učebnic vytvořili dvoujazyčný terminologický slovník výkladový, a aplikujeme-li

¹¹ Podle Kozyreva rozeznáváme tři základní typy uživatelů, mezi něž řadíme: nositele jazyka (především studenty), ty, kteří se učí cizí jazyk, a nakonec zde řadíme lingvisty, kteří jazyk zkoumají (Козырев 2004: 26).

¹² Jedná-li se např. o jazyky orientální s arabskou grafikou, lexikograf musí brát v úvahu spousta dalších hledisek (Lazovová 1974: 135–136).

zpětně výše zmíněnou teorii na naši práci, zjistíme, že našim cílovým uživatelem je specialista, který se zabývá odbornou literaturou (v našem případě literaturou mezinárodního obchodního práva) v cizím jazyce. Náš slovník mu slouží k získání informací o významech nových termínů a hlavně k tomu, aby tyto standardní pojmenování užíval při tvorbě dalších dokumentů. Při výběru vhodné literatury jsme zvolili soubor odborných publikací, a to jak v ruském, tak v českém jazyce věnované mezinárodnímu obchodnímu právu. Slovní zásobu v nich obsaženou jsme zpracovali. Co se týče informací vázaných ke každé lexikální jednotce, užili jsme jazyka ruského a českého. Ve výkladových slovnících se často u terminologického slovního spojení udává zkratka oboru, v němž je termín užíván. Vzhledem k tomu, že se náš slovník týká pouze jedné jediné tematiky, zkratku neuvádíme. Dokonce jsme vypustili informace o výslovnosti. Předpokládá se totiž, že uživatelem slovníku je odborník v daném jazyce se orientující.

2.2.2 Shromažďování informací o lexikálních jednotkách

Tato etapa je výjimečná tím, že dochází k zcela odlišnému způsobu shromažďování informací v projektech počítačových a projektech klasických lexikografických. V prvním případě je práce značně ulehčena počítačovou technikou. Zdroje, z nichž jsou informace čerpány, jsou často snímány optickým snímačem, který automaticky zaznamenává veškeré bibliografické údaje snímaného textu. Co se týká klasického pojetí, musí lexikograf veškeré části textu, ve kterých se vyskytují slovní tvary jednotlivých lemmat, zaznamenávat z tištěných zdrojů na karty. Tyto karty se přiřazují k jednotlivým lemmatům a následně se do nich vepisují již v první etapě stanovené informace, týkající se tohoto lexému (Tamtéž: 135). „*Excerptní lístek musí obsahovat vlevo nahoře heslo (v našem případě termín), pod ním podheslí (spojení slov nebo vazbu s eventuálním výkladem), citát v naprosto přesném přepise a vybraný tak, aby vytvořil myšlenkově uzavřený celek. Vpravo dole bývá bibliografický údaj; vpravo nahoře stylové určení projevu (odborný, nářeční apod.). Pokud obsahuje text závorky nebo podoby odchylné od spisovné normy, vyznačí se to na lístku podtržením*“ (Poštolková 1983: 100–101).

2.2.3 *Ekvivalent v jazyce cílovém*¹³

Hlavní účel bilingvního slovníku spočívá v sjednocení významů lexikálních jednotek dvou navzájem odlišných jazyků, přičemž první můžeme nazvat jazykem výchozím a druhý jazykem cílovým. Výchozí jazyk je pak jazykem, který udává posloupnost heslových slov v bilingvním slovníku (Zgusta 1971: 294). Jelikož je náš slovník dvojjazyčný, je na místě, abychom v jednotlivých přípravných krocích zmínili i problematiku, s kterou se lexikograf potýká při výběru ekvivalentu¹⁴ v jazyce cílovém. Z hlediska překladatelského tedy v praktické části porovnáváme ruský a český jazyk.

N. V. Komissarov uvažuje o ekvivalenci pěti obsahových rovin, přičemž pro nás, jako tvůrce terminologického výkladového slovníku, je nejdůležitější rovina první (Комиссаров 2008: 59–100):

Ekvivalence na rovině znaku resp. slova

Tato rovina je předpokladem ekvivalence ostatních rovin. Slovo originálu je nahrazováno slovem cílového jazyka. Překlady na této rovině jsou hojně využívány v překladech příbuzných jazyků a především u textů odborných (Hrdlička 2001: 7).

Podle jiných odborníků se v této fázi uplatňuje hledisko totožnosti dvou lexikálních systémů, které v ekvivalenci představuje hlavní složku. Prakticky to znamená, že k danému výrazu výchozího jazyka se hledá výraz natolik totožný, jež by bylo možné k němu přiřadit. Mezi odborníky však neexistuje jednotný názor na to, zdali je výchozí výraz plně adekvátní.¹⁵ Všeobecně se odborníci nedokážou shodnout, jaký je rozdíl mezi adekvátností a ekvivalencí (Bezděk 1974: 139–213). Podle A. D. Švejcera termíny „adekvátnost“ a „adekvátní“ jsou orientovány na překlad jako na proces, kdežto termíny „ekvivalence“ a „ekvivalentní“ znamenají vztah mezi

¹³ Svatava Machová tento krok ve své stati o lexikografii do přípravných prací nezahrnuje. Snaží se tyto kroky, co nejvíce zevšeobecnit, aby je bylo možné následně aplikovat na co největší počet typů slovníků, jsou tedy jen obecné a mají tak ideální povahu.

¹⁴ Ekvivalent je výsledný termín ekvivalence, přičemž „*ekvivalence je vztah mezi lexémem v určitém významu výchozího jazyka a formou cílového jazyka založený na jejich (téměř) identickém, resp. vysoce podobném významu a funkci.*“ (Čermák 1995: 238)

¹⁵ Podle L. V. Ščerby se žádný jazyk pojmově neshoduje s druhým, je tedy zásadním omylem, jsou-li jakékoliv dva výrazy výchozího a cílového jazyka pokládány za adekvátní (Щерба 1958: 94).

výchozím a cílovým jazykem, který plní analogickou dorozumívací funkci v různých kulturách. Ekvivalence je na rozdíl od adekvátnosti orientovaná na výsledek a ve své podstatě je zvláštním případem adekvátnosti (Швейцер 2008: 93).

Fakt, že ekvivalent vytváří jistou tradici ve spojování slov výchozích a cílových jazyků, je mnohdy způsoben často se opakujícími slovníkovými prameny a dokumenty. Dojde-li k jakýmkoliv změnám u těchto hotových „prefabrikátů“, zároveň se mění i přístup k faktům jak výchozího, tak cílového jazyka. Metod k hledání potřebného ekvivalentu je nepřehledné množství. Za zmínku stojí např. kalk či prostá výpůjčka pojmu, která na území Evropy patří k těm nejčastějším. To, že je systém pojmů spisovných evropských jazyků velmi podobný, je připisováno vlivu latiny na jednotlivé jazyky (Bezděk 1974: 139–213). K mnohým přejatým výrazům, zvláště pak k těm, jež mají povahu terminologickou, je kolikrát velmi složité najít vhodný ekvivalent v jazyce českém. Tristním příkladem tohoto jevu je pak vznik slova „televize“, jehož původní návrh zněl „rozvid“. Na druhou stranu zase existují slova, u nichž bychom byli schopni vytvořit adekvátní český překlad, nicméně se tyto cizí výrazy vžily a patří tak k tzv. dobrému tónu vyjadřování (např. *dimenze*). Cizím výrazům se taktéž dává přednost z důvodu jazykové ekonomie (např. *know-how*) či k vyjádření funkčního stylu, který těmito prostředky vyvolává atmosféru cizokrajného prostředí (*goodwill*). Jen velmi zřídka dochází k opačné situaci, kdy se vžitý přejatý výraz začne nahrazovat výrazem českým (např. *gólman*, *brankář*), (Sochová 1994: 10–11).

Podle Čermáka lze řešit celkově tři obecné situace ekvivalence lexémů. Mluvíme o vztazích typu: jedno-jednoznačný, jedno-víceznačný a více-víceznačný. První případ je velmi vzácný, charakteristický především pro mezinárodně definované termíny. Druhá možnost se vyskytuje zdaleka nejčastěji, v její souvislosti mluvíme o tzv. částečné ekvivalenci (anizomorfismus) oproti prvnímu případu, kde hovoříme o ekvivalenci jednoznačné (izomorfismus). Častý výskyt typu jedno-víceznačné ekvivalence je i proto vnímán jako hlavní zdroj potíží při překladu. Poslední možnost neboli tzv. polyekvivalence, která rovněž spadá do částečné ekvivalence je spíše umnoženou druhou možností, tudíž se nijak často neuvažuje. Nutno podotknout, že tyto částečné ekvivalenty, jsou rovněž velmi často doprovázeny glosami, jejichž úkolem je vymezení alespoň částečného významu lexému. Rozložení této glosy v heslovém odstavci je pak závislé na typu slovníku.

V některých případech hovoříme o tzv. lakunách neboli mezerách ve slovníku, které předpokládají neexistenci ekvivalentu lexému, což je ve své podstatě holý nesmysl, jelikož jakýkoliv jazyk je schopen podat funkční vysvětlení, avšak s větším či menším množstvím ztrát. V tomto případě nemluvíme ani o částečné ani o jednoznačné ekvivalenci ale o tzv. opisu (Čermák 1995: 238–239).

Ačkoliv řadíme ruštinu a češtinu k jazykům slovanským, vzájemně si velmi podobným, můžeme mezi nimi najít jemné odlišnosti. Vzhledem k rozdílným syntaktickým konstrukcím je zřejmé, že při překladu nemůže vždy realizovat překlad na úrovni znaku a užívá se tedy podle Komissarova **ekvivalence na rovině výpovědi**.

V. N. Komissarov jde ovšem ještě hlouběji. Ostatní roviny však pro náš terminografický projekt pozbývají smyslu. Zabývají se totiž rozsáhlejšími změnami v překladu. Již se nemluví o překladu na úrovni lexémů, vět či souvětí, jak tomu bylo v předchozích případech. Mluví se o překladových rovinách na úrovni kontextu a ty se využívají především v překladu umělecké literatury, což se nás momentálně netýká. Pro úplnost si je alespoň vyjmenujme: **ekvivalence na rovině sdělení**, **ekvivalence na rovině popisu situace** a konečně **ekvivalence na rovině cílu komunikace**. Každá z vyjmenovaných rovin předpokládá správnou realizaci vyšších rovin (Hrdlička 2001: 9).

2.2.4 Činnosti, které předpokládají vydání slovníku

K přípravám na vydání slovníku se přistupuje, jakmile je shromážděn dostatek informací. Lexikograf musí přistoupit k rozhodnutí, které lexémy a které informace budou ve slovníku publikovány. „*Volba lexémů vychází z excerpčního materiálu, z frekvenčních slovníků a z tzv. poučeného povědomí lexikografů.*“ Vzhledem k neustálému pohybu ve slovní zásobě může nastat dilema, ve kterém se lexikograf rozhoduje, zařadit-li, či nezařadit daný lexém do chystaného slovníku. Nuance mezi slovem se znaky automatizovaného projevu a mezi projevem individuálním jsou kolikrát těžko rozeznatelné (Machová 1992: 136). Podle Sochové „*je základním kritériem pro zařazení slova do slovníku četnost výskytu a míra vžitosti*“ (Sochová 1994: 8).

Je třeba rozhodnout, jaké typy shromážděných informací budou prezentovány a jaká bude struktura heslového odstavce. Pro upřesnění, heslový odstavec neboli heslo je strukturovaný souhrn informací, který je obsažen u každého lexému. Větší množství

heslových odstavců tvoří tzv. heslovou stať, která je výsledkem obrovské experimentální práce, jejichž zdrojem jsou předchozí slovníky, slovníkové kartotéky, lingvistické experimenty či elektronické databáze (Filipec 1995: 21; Козырев 2004: 5). Zvláštní část hesla (záhlaví) je tvořeno slovníkovým vstupem (heslové slovo, item, entry, definiendum), který je často, zejména v počítačové lexikografii nazýván – lemma (základní, reprezentativní tvar lexému). K němu jsou přiřazovány informace o jeho morfologických vlastnostech, přízvuku, výslovnosti a o jeho slovnědruhé charakteristice. Text slovníku není spojitý. Je podán telegraficky a v žádném případě není určen pro souvislou četbu (Filipec 1995: 21).

Teprve po tomto rozhodnutí musí lexikograf zvážit, která z informací bude spadat pod mikrostrukturu (soubor informací o heslovém slově), či makrostrukturu (celkové uspořádání heslových slov uvedené v úvodu či závěru slovníku) slovníku. Nakonec se rozhoduje o celkovém uspořádání slovníku, kde převládají dva základní typy. Je to abecední uspořádání hesel (u většiny slovníků) a uspořádání pojmové, též označované jako věcné (Machová 1992: 136–138). Příkladem mohou být středověké slovníky. Z minulosti můžeme uvést chronicky známé Komenského dílo *Orbis Pictus* (Čejka 1970: 57–58). V tomto jsou do jednoho místa soustředěny informace o všech lexikálních jednotkách, náležících do jednoho sémantického pole. Toto uspořádání je v současné době hojně užíváno především u dvoujazyčných terminologických ovšem ne výkladových slovníků. Odborník, překládající dokument jedné tematické oblasti, je takto schopen rychleji vyhledat daný termín. Díky existenci víceslovných termínů se abecední uspořádání dále větví na abecední uspořádání slovo za slovem (převažuje), uspořádání písmeno po písmeni nebo podle základního slovosledu, či podle slovosledu inverzního (převažuje). Možnosti, u kterých je zaznamenáno, že převažují, umožňují tildování a jsou tak pro uživatele přehlednější (Machová 1992: 138–139). Existuje také kombinované uspořádání (též hnízdové), které sdružuje související lemmata a sublemmata lexikálních jednotek, ovšem na úkor toho, že porušuje abecední pořadí heslových slov (Filipec 1995: 26). Můžeme se však setkat i s retrográdními (zpětnými) slovníky, které se sestavují pro filologické účely. Uspořádání hesel je rovněž abecední, avšak podle obráceného čtení. Výsledkem tohoto uspořádání je pak seskupení slov se stejným sufixem.

Pokud lexikograf učiní veškerá rozhodnutí, následuje poslední fáze přípravy rukopisu slovníku pro tisk, kdy je zapotřebí ze shromážděných informací na kartách

vytvořit vlastní text slovníku. Opět jako v předchozích situacích počítačové lexikografické projekty jsou o několik kroků napřed a práci mají v tomto směru značně ulehčenou. V této fázi se taktéž určuje grafická úprava hesla. V souvislosti s tím se můžeme setkat s termínem živá záhlaví, jejichž úkolem je ulehčit uživateli vyhledávání ve slovníku. Živá záhlaví představují jednotlivá lemmata, přičemž se počáteční lemma tiskne do levého horního okraje strany a konečné lemma do pravého horního okraje strany. V konečné fázi před vlastním výtiskem přichází na řadu korektura (Machová1992: 139–140).

2.2.5 Aktualizace informací o lexikálních jednotkách

Úplná inventarizace lexémů je možná pouze u jazyků mrtvých, jejichž texty jsou známé a zároveň kriticky prostudované. Vytvoření „úplného slovníku“ v rámci živého, stále se vyvíjejícího jazyka je nemožné¹⁶. Je tudíž nutná jeho aktualizace, přičemž není pochyb, že by měly být obecné slovníky aktualizovány v rozmezí 10 – 15 let a odborné slovníky ještě mnohem dříve. Lexikograf má na výběr z mnoha forem aktualizace materiálu. Jednou z možností jsou dodatky, které mohou být dále poskytovány čtenářům disponujícím předchozím vydáním. Druhá z možností, ke které se přistupuje za předpokladu, že daný slovník je hodně zastaralý, je zcela nová sazba slovníku (Kopeckij 1972: 31–32).

V této etapě je rozdíl mezi počítačovým a klasickým zpracováním více než zřejmý. Počítačové zpracování umožňuje, a to s minimálními náklady, mnohem častější vydávání aktualizovaných slovníků (Machová 1992: 142).

¹⁶ Možné je to pouze v případě, že jde o slovník v rámci menší etapy historického vývoje.

3 TERMINOLOGIE V PRÁVU MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

Naše slovní zásoba je neustále obohacována, odborné názvosloví nevyjímaje. Nová pojmenování vznikají podle Pokorného třemi způsoby. Jednak je to **změnou významu slov již existujících, tvořením nových slov** či **přejímáním slov z jazyků cizích**, které hraje v našem případě roli nejdůležitější (Pokorný 1979: 78). Význam a funkční uplatnění terminologie v souvislosti se světovou globalizací, směřující nejen k hospodářské ale i jazykové integraci, neustále vzrůstá a s tím i počet přejatých slov, především substantiv. Není pochyb, že u odborného názvosloví mezinárodního obchodního práva tento výrok platí dvojnásob. Samotný počátek názvu „mezinárodní“ předjímá, že se v rámci terminologie bude uplatňovat silná tendence k internacionalizaci, která v odborné terminologii přispívá k jednoznačnosti a jednoduchosti vyjádření.

3.1 Přejímání anglicizmů

Aktivizace cizojazyčné terminologie závisí na celém komplexu faktorů. V rámci terminologie ekonomické byl hlavním motorem, bezesporu, přechod států na tržní ekonomiku. Nepřekvapuje, že v přejímání cizí právnické terminologie, v rámci internacionalizace, hraje favorizovanou roli především angličtina, která svou funkcí globálního jazyka předpokládá řešení sporů na mezinárodní úrovni. Jsou to především anglicizmy, které jsou významnou a zároveň neoddelitelnou součástí obchodní terminologie v jazycích postsocialistických zemí (Козакова 2004: 91). Co se týká ruského jazyka, počet přejatých slov v ekonomické sféře činil již před devadesátými lety 7 % celkového množství anglicizmů v ruském jazyce (Романов 2000: 95). V rámci jazyka českého pevné číselné údaje neznáme, můžeme však říci, že pro devadesátá léta, je stejně jako pro ruštinu charakteristické silné ovlivnění především angličtinou (Bozděchová 1997: 271).

Ovšem, aby bylo docíleno rychlejšího zdomácňování přejatých cizojazyčných termínů, je proces často doprovázen pravopisnou, mluvnickou, významovou a nakonec neméně důležitou výslovnostní adaptací, přičemž etapy procesu zdomácňování se nejvýrazněji projevují v pravopisné a grafické podobě slova. Srovnáme-li pak jazyk

ruský a český, zjistíme, že změny jsou zřetelnější v ruštině, která na rozdíl od češtiny a angličtiny užívá odlišný grafický, cyrilský systém (Korostenski 2007: 34–35).

3.1.1 Ruská tradice v přímém přejímání anglických termínů

Podle charakteru přejatého materiálu rozlišuje Romanov tři druhy přejímání. Mluví o tzv. polokalcích, kalcích (slovotvorný/morfologický či sémantický) a přímých přejímkách, kdy je přebírána buď grafická, či zvuková forma cizího slova a jeho významu. V rámci terminologie mezinárodního obchodního práva hrají přímá převzetí roli nejdůležitější. V jejich souvislosti hovoříme o tzv. transplantaci, transliteraci a transkripci (Романов 2000: 13–17).

Transplantace

Při transplantaci se u cizojazyčného výrazu přejímá původní pravopis a původní grafický systém, v našem případě latinský (stále hovoříme o vztahu angličtina-ruština). Ukázkovým příkladem tohoto jevu je část naše praktické bakalářské práce. Ta obsahuje výklad mezinárodních dodacích doložek, které ve skutečnosti představují akronyma transplantovaná z angličtiny (*EXW, FCA, FAS, FOB, CFR, CIF, CPT, CIP, DAF, DES, DEQ, DDU, DDP, DAT, DAP*).¹⁷

Transliterace

Při transliteraci dochází ke změně grafického systému. V tomto případě bude latinka přepsána na cyrilici *спонсор* (z angl. *sponsor*), *холдинг* (z angl. *holding*).

Transkripce

Transkripce je založená na principu fonetickém, při němž jsou zvuky cizojazyčného výrazu přepsány do cyrilice *ноу-хау* (z angl. *know-how*), *франчайзинг* (z angl. *franchising*), *бэнкнг-бай-мэйл* (z angl. *banking by mail*), *блю чипс* (z angl. *blue chips*), *бай-бэк* (z angl. *buy-back*).

¹⁷ Můžeme se však setkat i s texty, v nichž jsou některé z doložek dokonce i transliterovány.

3.1.2 Formální adaptace přímo převzatých anglických termínů v rámci češtiny

(Obdržálek 1995:145–147)

Převzetí pravopisné formy s anglickou výslovností

Žádná skupina neobsahuje tolik převzatých anglicizmů jako tato. Příkladem mohou být výrazy *Incoterms, franchising, leasing, forfeiting, offset, know-how, public relations, piggybacking, buyback, cash-back, goodwill, joint ventures, dumping, holding*, které si v češtině uchovaly stejnou psanou a zároveň „výslovnostní“ podobu. Pro zpřesnění bychom měli dodat, že převzetí anglické výslovnostní podoby není úplně zcela možné. „*Repertoár, příznaky a kombinatorika hlásek jsou v obou jazycích (mluvíme o vztahu angličtina-čeština, tak angličtina-ruština) odlišné*“ (Bozděchová: 273–274).

V následujících skupinách však výskyt anglicizmů není tak výrazný. Projevuje se v nich vliv dalších jazyků působících na mezinárodní obchodně-právní terminologii. Z minulosti je to především latina, francouzština, ale též němčina a italština.

Převzetí pravopisné formy s českou výslovností

Do této kategorie můžeme zařadit substantiva typu *aliance* (z franc. *aliance*), *export* (z angl. *export*), *import* (z angl. *import*), *alibi* (z lat. *alibi*).

Převzetí pravopisné formy podle chybné výslovnosti

Tato adaptace cizojazyčných (anglických) termínů je charakteristická především u přejímání názvů sportů. Jako příklad může sloužit výraz *volejbal* (z angl. *volleyball*). Co se týká terminologie mezinárodního obchodu, domníváme se, že není tak častá. Přece jen nám jako vzorový příklad může sloužit výraz *franšíza*, jež je synonymem koexistujícího výrazu *franchising* (z angl. *franchising*).

Přepisem původní výslovnosti

Jako příklad můžeme uvést: *šek* (přes něm. *scheck* z am.-angl. *check*), *koncern* (z angl. *concern*), *faktoring* (z angl. *factoring*), *tendr* (z angl. *tender*), *banka* (z it. *banca*).

Adaptací se odstraní cizí charakter přejatého termínu. To posléze umožňuje pracovat a nakládat s původně cizojazyčným výrazem jako s výrazem domácím, tj. nově odvozené výrazy jsou bez cizího vlivu (Poštolková 1983: 20–21).

Celkově je vytváření českého/ruského ekvivalentu v rámci mezinárodní obchodní terminologie méně časté a ještě méně častější je existence bezekvivalentní jednotky, se kterou se můžeme setkat v jiných oborech, jako je například terminologie z oblasti reálií. Pokud ovšem existují výrazy přejaté zároveň s domácími, pak mohou vstupovat do nejrůznějších vztahů. V jistém vývoji jazyka se může hovořit o jejich tzv. koexistenci (např. *ввоз/импорт, вывоз/экспорт; dovoz/import, vývoz/export*). Ze synonym pak vybíráme ten výraz, který nejlépe odpovídá textovému charakteru (Straková 2003: 90–96).

3.2 Úvod do problematiky praktické části

Pokud jde o obsah a tematiku našeho výkladového slovníku, měli jsme za úkol vybrat vhodné termíny, vztahující se k problematice mezinárodního obchodního práva. Výběr padl na výkladová pravidla INCOTERMS, jejichž doložky (akronyma) nesou čistě internacionalizační charakter a jen dokládají silné přejímání anglicizmů jak v českém, tak v ruském jazyce. Nenalezneme u nich známky sebemenší adaptace. Jsou přesným napodobením anglických termínů, v případě ruštiny můžeme hovořit o transplantaci (výjimečně transliteraci).

Konkrétně jsme se v praktické části zaměřili na poslední dvě vydané publikace pravidel výkladu doložek, Incoterms® 2010 a Incoterms® 2000, jejichž dodací podmínky (tzv. parity) můžeme rozdělit do dvou základních skupin. Jednak jsou to dodací doložky určené pro všechny způsoby dopravy a poté doložky, určené pro námořní a vnitrozemskou vodní dopravu. Zatímco redakce z roku 2000 obsahuje třináct parit, současná nejnovější redakce odebrala z dosavadního počtu čtyři¹⁸ parity (uvedeny pod následujícím textem v červené tabulce) a nahradila je dvěma novými (uvedeny ve výkladovém slovníku, v zelené tabulce). Ve výsledku je v těchto redakcích

¹⁸ Jejich výklad pokládáme zcela za zbytečný, vzhledem k tomu, že byly nahrazeny a zjednodušeny položkami DAP a DAT.

devět dodacích doložek téměř zcela totožných (úprava z roku 2010 obsahuje menší dodatky, které jsou ve slovníku odlišeny zelenou barvou). Komparací, těchto dvou aktuálních redakcí, především devíti společných parit, se pokusíme vymezit změny ve vývoji mezinárodního obchodu, ke kterým došlo za posledních deset let. Podotýkáme, že výklad, zaznamenaný v praktické části, není přesným zněním pravidel ICC¹⁹, má pouze informační charakter, přesto může pomoci při výběru správné dodací doložky.

DAF (<i>Delivered At frontier... named place</i> ; S dodáním na hranici... ujednané místo)	DAF (<i>Delivered At frontier... named place</i> ; Поставлено на границе в наименованном пункте)
DES (<i>Delivered Ex Ship... named port of destination</i> ; S dodáním z lodi... v ujednaném přístavu určení)	DES (<i>Delivered Ex Ship... named port of destination</i> ; Поставлено с судна в наименованном порту)
DEQ (<i>Delivered Ex Quay... named port of destination</i> ; S dodáním z nábřeží... v ujednaném přístavu určení)	DEQ (<i>Delivered Ex Quay... named port of destination</i> ; Поставлено с причала с уплатой пошлины в наименованном пункте)
DDU (<i>Delivered Duty Unpaid... named place of destination</i> ; S dodáním clo neplaceno... ujednané místo určení)	DDU (<i>Delivered Duty Unpaid... named place of destination</i> ; Поставлено без оплаты пошлины в наименованном пункте)

Tabulka č.1: Dodací doložky Incoterms® 2000 nahrazené v roce 2010 doložkami DAP a DAT.

¹⁹ Přesné znění pravidel ICC 2010: *Incoterms® 2010: ICC Rules for the use of domestic and international trade terms*

4 VÝKLADOVÝ SLOVNÍK

MEZINÁRODNÍ VÝKLADOVÁ PRAVIDLA INCOTERMS ²⁰	МЕЖДУНАРОДНЫЕ ТОЛКОВЫЕ ПРАВИЛА ИНКОТЕРМС
<p>VZNIK A VÝVOJ INCOTERMS</p> <p><i>International Commercial Terms</i>, zkráceně INCOTERMS, je soubor mezinárodních pravidel pro výklad obchodních termínů (tzv. dodacích doložek, podmínek neboli parit), jejichž znění zpracovává, upravuje a vydává Mezinárodní obchodní komora v Paříži (<i>ICC - International Chamber of Commerce</i>). Historie obchodních termínů sahá do období po první světové válce. V roce 1923 byla komorou vydána publikace <i>Trade Terms</i> obsahující klauzule pro společný mezinárodní obchod vybraných 13 zemí. Další vydání <i>Trade Terms</i> z roku 1928 bylo základem pro vydání mezinárodní úpravy nazvané Incoterms 1936. V navazujících letech (1953, 1963, 1976, 1980, 1990, 2000) pak dochází k novelizacím, dodatkům a někdy i k přijetí zcela nových úprav. Nedávnou úpravou prošly dodací podmínky Incoterms® 2010, jejichž redakce vstoupila v platnost počátkem ledna roku 2011. O vydání českého překladu prvních šesti redakcí se postarala Česko-Slovenská obchodní a průmyslová komora v Praze, zatímco poslední dvě vydal Národní výbor ICC v České republice.</p>	<p>ВОЗНИКНОВЕНИЕ И ФОМИРОВАНИЕ ИНКОТЕРМС</p> <p><i>International Commercial Terms</i>, сокращённо ИНКОТЕРМС – это совокупность международных правил толкования торговых терминов (так называемых базисов поставки или базисных условий поставки), содержание которых составляет, оформляет и издаёт Международная торговая палата в Париже (<i>ICC - International Chamber of Commerce</i>). История торговых терминов достигает периода после Первой мировой войны. В 1923 г. палатой была издана публикация <i>Trade Terms</i>, которая содержала клаузулы для совместной международной торговли избранных 13 стран. Следующее издание <i>Trade Terms</i> в 1928 г. являлось основой издания международной трактовки «Инкотермс 1936». В следующие годы (1953, 1963, 1976, 1980, 1990, 2000) в ИНКОТЕРМС внеслись поправки, дополнения или произошло принятие совершенно новых оформлений. Недавно внеслись поправки в «Инкотермс 2010», редакция которых вступила в силу в начале января 2011 г. Издание чешского перевода первых шести редакций организовала Чешско-словацкая торгово-промышленная палата в Праге, и две последние издал Национальный комитет ICC в Чешской Республике.</p>

ÚČEL INCOTERMS

V roce 1936 dochází ke sjednocení zvyklostí v oblasti zahraničního obchodu, jejichž účelem je předejít odlišným interpretacím obchodních termínů v různých zemích (obchodovací praktiky v zemích smluvních stran jsou mnohdy odlišné). Výsledkem bylo zrychlení mezinárodního obchodu. Již tehdy funkce jednotlivých dodacích doložek INCOTERMS majících povahu soukromé unifikace, nikoliv obecně platné právní normy (použitelnost v kupní smlouvě není automatická), spočívala a dnes také spočívá v zjednodušení uzavírání dodacích smluv (obvykle kupních nebo výměnných). Ovšem, aby současné dodací podmínky získaly dnešní podobu, musely projít celkem 8 redakcemi reagujícími a přímo úměrně se přizpůsobujícími stavu mezinárodního obchodu. Platnost předešlých publikací vznikem redakce nové však nezaniká. Včleněním doložky, představující jistý rozsah povinností a výběrem verze INCOTERMS, kterou smluvní strany ve smlouvě aplikují, se kontrakční parity stávají závaznými a v jistých bodech nahrazují, někdy i přesahují, úpravu Vídeňské úmluvy, která hraje svrchovanou úlohu při uplatňování kolizních norem v právu mezinárodního obchodu. Základní povinnosti určené paritou, vztahující se výhradně k subjektu kupujícího a prodávajícího, nikoliv k osobám třetím (přepravci, pojišťovny, banky), pak mohou být dohodou mezi smluvními stranami pozměněny (např. připojením dodatků). Ačkoliv jsou změny možné, nedoporučují se, protože mohou mít často nežádoucí následky.

ЦЕЛЬ ИНКОТЕРМС

В 1936 г. произошла унификация внешнеторговых обычаев, целью которой было избежание различных интерпретаций торговых терминов в рамках различных государств (практика ведения торговли в странах договаривающихся сторон зачастую отличается). Результатом было ускорение международной торговли. Уже в то время, функция отдельных базисов поставки ИНКОТЕРМС, имеющих характер частной унификации, никак не общепризнанной юридической нормы (применение в договоре купли-продажи не автоматическое), состояла, а сегодня также состоит, в упрощении заключения договоров поставки (как правило, договора купли-продажи или обменного договора). Разумеется, чтобы условия поставки получили современный облик, они должны были пройти целиком 8 редакциями, которые реагировали, и прямо пропорционально приспособлялись ситуации в международной торговле. Однако, сила предыдущих публикаций не утрачивается возникновением новой редакции. Тем, что договаривающиеся стороны включают в договор данный термин, представляющий отдельные виды обязательств, и тем, что выберут трактовку ИНКОТЕРМС, которая будет применяться в договоре купли-продажи, так контрактационный базис поставки становится обязательным, и в некотором случае заменяет, иногда даже превышает оформление Венской Конвенции, которая играет важнейшую роль при применении коллизионных норм в праве международной торговли. В основные обязательства определённые базисом поставки, относившиеся только к субъекту покупателя и продавца, ни в коем случае к третьим лицам (перевозчикам, страховым компаниям, банкам), могут быть, после того, соглашением между договаривающимися сторонами внесены поправки. Хотя изменения возможны, они не рекомендуются, потому что зачастую могут иметь нежелательные последствия.

OBSAH INCOTERMS 2000/2010

V jednotlivých paritách je řešena především tato problematika: místo dodání, balení, značení, kontrola zboží, povinnosti, týkající se zajištění dovozních či vývozních formalit, povinnosti, týkající se uzavření přepravní smlouvy, kontrola bezpečnosti (jen v úpravě z roku 2010), okamžik přechodu nebezpečí, okamžik či místo přechodu nákladů atd.²⁰ Účinnost INCOTERMS se vztahuje pouze na prodávajícího a kupujícího, kteří mezi sebou uzavírají smlouvu, kde je nutné zboží odebrat, či dodat, ovšem za předpokladu, že se jedná o zboží materiální. Užití dodací doložky v kupní smlouvě, má pak dosah i na smlouvy ostatní. Oblast, vymezená obsahem jednotlivých dodacích doložek, se v každé redakci mírně liší. Jednotlivé verze se tak přizpůsobují změnám v zahraničním obchodu. Příkladem tohoto procesu mohou být odlišné počty dodacích doložek v Incoterms® 2000 a Incoterms® 2010. Zatímco redakce z roku 2000 obsahuje 13 parit, současná nejnovější redakce odebrala z dosavadního počtu 4 parity a nahradila je 2 novými. Ve výsledku je v těchto redakcích 9 parit téměř zcela totožných (úprava z roku 2010 obsahuje malé dodatky).

СОДЕРЖАНИЕ ИНКОТЕРМС 2000/2010

В отдельных базисных условиях поставки решается, прежде всего, следующая проблематика: место поставки, упаковка, маркировка, контроль товара, обязательства, касающиеся обеспечения ввозных или вывозных формальностей, обязательства, касающиеся заключения договора перевозки, контроль безопасности (только в трактовке 2010 г.), момент перехода опасности, момент или место перехода груза и т.д. Действие ИНКОТЕРМС относится только к продавцу и покупателю, которые заключают между собой договор, где необходимо отобрать или поставить товар. Это должен быть договор, касающийся исключительно материального товара. Применение термина в договоре купли-продажи имеет влияние на остальные договоры. Сфера, определённая содержанием базисов поставки, в каждой редакции немного отличается. Отдельные трактовки, таким образом, приспосабливаются изменениям во внешней торговле. Хорошим примером такого процесса может быть отличающееся число торговых терминов «Инкотермс 2000» и «Инкотермс 2010». Редакция 2000 г. включает в себя 13 базисов поставки, но последняя версия отобрала из существующих до сих пор 4 термина и заменила их 2 новыми. В результате, 9 терминов в последних двух редакциях почти совершенно совпадает (в трактовку 2010 г. внеслись небольшие поправки).

²⁰ Přesné znění povinností, jež jsou řešeny v dodacích doložkách, viz příloha.

DOLOŽKY PRO VŠECHNY ZPŮSOBY DOPRAVY	ПРАВИЛА ДЛЯ ЛЮБОГО ВИДА ИЛИ ВИДОВ ТРАНСПОРТА
<p>EXW (<i>Ex Works... named place; Ze závodu... ujednané místo</i>)</p> <p>Tuto tzv. doložku odebrání řadíme k nejlevnějším paritám kupní smlouvy. Dodací podmínka klade na kupujícího maximální povinnosti, zatímco prodávající je vázán k minimálním povinnostem. Z toho důvodu se tato parita nedoporučuje užívat v případě, kdy kupující není schopen zajistit zboží pro export. Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, ujednaném místě podnikání prodávajícího, či na místě pro obdobná předání obvyklém, předá kupujícímu smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu) za předpokladu, že je kupující neprodleně informován o této skutečnosti (dodání). Proávající nese veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku dodání. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen (na žádost a náklady kupujícího) poskytnout jakoukoliv pomoc a informace související se získáním dokumentů usnadňujících převoz a pojištění zboží, zahrnující informace potřebné ke kontrole bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojená. Kupující je povinen zaslat prodávajícímu doklady o převzetí zboží. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na své náklady a rizika) zajistit veškeré formality spojené s přepravou zboží. Kupující je povinen zavčasu vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží.</p>	<p>EXW (<i>Ex Works... named place; Франко-завод... название места поставки</i>)</p> <p>Данный базис поставки входит в число самых дешёвых международных торговых терминов договора купли-продажи. Он возлагает на покупателя максимальные обязанности между тем, что продавец несёт минимальные обязанности. Поэтому не рекомендуется применять его в случае, когда покупатель не способен обеспечить товар для экспорта. Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит, в оговоренном сроке, в указанное место деятельности продавца, или в место обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя. Продавец несёт все расходы и риски, связанные с товаром, до момента его поставки. Если потребуется, продавец должен (по просьбе и за счёт покупателя) оказать покупателю любую помощь, которая связана с получением доказательств, облегчающих транспортировку товара, и предоставить требуемую о товаре информацию, необходимую для осуществления страхования, включая информацию, необходимую для проверки безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку товара, чем принимает на себя все риски и расходы, которые с тем связаны. Покупатель обязан прислать продавцу доказательство принятия поставки. Если потребуется, покупатель также обязан (за свой счёт и на свои риски) обеспечить все формальности, касающиеся перевозки товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара.</p>

FCA (*Free carrier... named place*; Vyplaceně dopravci... ujednané místo)

Tato dodací podmínka je často užívána u moderních způsobů přepravy, především u zboží, které je převáženo v kontejneru (tzv. kontejnerová přeprava). Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, do ujednaného místa, či místa, jež je pro obdobná předání obvyklé, doručí přepravci, kterého si vybral kupující, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (**dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu**) za předpokladu, že je kupující neprodleně informován o této skutečnosti (dodání). Proávající nese veškeré náklady a rizika se zbožím spojená, až do okamžiku dodání. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na svá rizika a náklady) veškeré formalities, které jsou s vývozem spojené a bylo-li tak dohodnuto, prodávající je povinen provést nakládku zboží na dopravní prostředek dopravce. Je-li zapotřebí, prodávající musí (na žádost a náklady kupujícího) poskytnout jakoukoliv pomoc a informace, související se získáním dokumentů, usnadňující převoz, pojištění zboží (uzavření přepravní smlouvy však může prodávající odmítnout), **zahrnující informace potřebné ke kontrole bezpečnosti zboží.**

Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s dokumentem o dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojená. **Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží** a poskytnou prodávajícímu jméno přepravce, způsob přepravy, název ujednaného místa a čas dodání. Kupující musí rovněž, pokud je to zapotřebí, zařídit (na své náklady a rizika) veškeré formalities spojené s dovozem zboží. Uzavření přepravní smlouvy, která platí z místa dodání, spadá především,

FCA (*Free carrier... named place*; Франко перевозчик... название места поставки)

Данное базисное условие поставки зачастую применяется у товаров, перевозимых в контейнерах (так называемые контейнерные перевозки). Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит в оговоренном сроке, в назначенное место, или в место, обычное для такой поставки, покупателем избранному перевозчику, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (**документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения**) при условии, что покупатель будет об этом факте поставки немедленно информирован. Продавец несёт все расходы и риски, связанные с товаром, до момента поставки. Если потребуются, продавец обязан обеспечить (на свои риски и за свой счёт) все формальности, связанные с экспортом, а если так потребуются по условиям договора, продавец также обязан произвести погрузку товара в транспортное средство перевозчика. Если потребуются, продавец должен (по просьбе и за счёт покупателя) оказать покупателю любую помощь, которая связана с получением доказательств, облегчающих транспортировку товара, и предоставить требуемую о товаре информацию, необходимую для осуществления страхования (однако, продавец может отказаться от заключения договора перевозки), **включая информацию, необходимую для проверки безопасности товара.**

Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с документом поставки товара, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. **Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара,** и предоставить ему наименование перевозчика, названного места, способ перевозки, и срок поставки. Если потребуются, покупатель также должен обеспечить, за свой счёт и на свои риски, все формальности, связанные с ввозом товара. Заключение договора перевозки, действующий от названного места, относится,

<p>do povinností prodávajícího. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost, náklady a rizika prodávajícího) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a zahrnujících informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>прежде всего, к обязанностям продавца. Если потребуется, покупатель обязан (по просьбе, за счёт и на риски продавца) предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих перевозку товара, включая информацию по безопасности товара.</p>
<p>CPT (<i>Carriage Paid To... named place of destination</i>; Přeprava placena do... ujednané místo určení)</p> <p>Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, do ujednaného místa, či místa, jež je pro obdobná předání obvyklé, doručí přepravci, kterého si vybral kupující, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu) za předpokladu, že prodávající kupujícího neprodleně informuje o této skutečnosti (dodání) a poskytne mu přepravní doklad a dokumenty s tím související, pokud je tak dohodnuto. Prodávající nese veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku dodání. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na svá rizika a náklady) veškeré formality, které jsou s převozem spojené a bylo-li tak dohodnuto, prodávající je povinen provést nakládku zboží na dopravní prostředek dopravce. Prodávající je povinen na své náklady uzavřít přepravní smlouvu z ujednaného místa dodání. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen (na žádost kupujícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc a informace související se získáním dokumentů usnadňujících převoz a pojištění zboží, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s přepravním dokumentem, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené, a to na své</p>	<p>CPT (<i>Carriage Paid To... named place of destination</i>; Перевозка оплачена до наименованного пункта)</p> <p>Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит, в оговоренном сроке, в назначенное место, или в место, обычное для такой поставки, покупателем избранному перевозчику, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя, и предоставит ему транспортный документ и другие, с этим связанные, доказательства, которые могут потребоваться по условиям договора. Продавец несёт все расходы и риски, связанные с товаром, до момента поставки. Если потребуется, продавец обязан обеспечить (на свои риски и за свой счёт) все формальности, связанные с транспортировкой, и если так потребуется по условиям договора, продавец также обязан произвести погрузку товара в транспортное средство перевозчика. Продавец обязан за свой счёт заключить договор перевозки от поименованного пункта поставки. По просьбе и за счёт покупателя, продавец обязан оказать покупателю любую помощь и предоставить информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с транспортным документом, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуется, покупатель также обязан, за свой счёт и на свои риски, обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара.</p>

<p>náklady a rizika. Kupující je povinen zavčas vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží a poskytnout název ujednaného místa a čas odeslání zboží. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc a informace související se získáním dokumentů usnadňujících převoz a pojištění zboží, zahrnujíc informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить ему название места назначения и срок отгрузки товара. Если потребуется, покупатель обязан, по просьбе продавца и за его счёт, предоставить ему любое содействие и информацию, связанную с получением документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p>
<p>CIP (<i>Carriage and Insurance Paid To... named place of destination</i>; Přeprava a pojištění placeny do... ujednané místo určení)</p> <p>Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, do ujednaného místa, či místa, jež je pro obdobná předání obvyklé, doručí přepravci, kterého si vybral kupující, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu) za předpokladu, že prodávající kupujícího neprodleně informuje o této skutečnosti (dodání) a poskytne mu pojistnou smlouvu, přepravní doklad a dokumenty s tím související, pokud je tak dohodnuto. Prodávající nese veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku dodání. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na svá rizika a náklady) veškeré formality, které jsou s převozem spojené a bylo-li tak dohodnuto, prodávající je povinen provést nakládku zboží na dopravní prostředek dopravce. Prodávající je povinen na své náklady uzavřít pojistnou (musí pokrývat minimálně 110 % ceny zboží) a přepravní smlouvu z místa dodání do místa určení. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit veškeré formality, které jsou s vývozem spojené, a to na své náklady a rizika. V rámci předání zboží musí prodávající (na žádost kupujícího a na jeho náklady) poskytnout kupujícímu jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz a připojištění zboží, zahrnujíc</p>	<p>CIP (<i>Carriage and Insurance Paid To... named place of destination</i>; Перевозка и страхование оплачены до наименованного пункта)</p> <p>Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит, в оговоренном сроке, в назначенное место, или в место, обычное для такой поставки, покупателем избранному перевозчику, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя, и предоставит ему договор страхования, транспортный документ и другие, с этим связанные, доказательства, которые могут потребоваться по условиям договора. Продавец несёт все расходы и риски, связанные с товаром, до момента поставки. Если потребуется, продавец обязан обеспечить, на свои риски и за свой счёт, все формальности, связанные с транспортировкой, и если так потребуется по условиям договора, продавец также обязан произвести погрузку товара в транспортное средство перевозчика. Продавец обязан за свой счёт обеспечить договор страхования (должен покрывать, как минимум, 110% стоимости товара) и договор перевозки, действующий с места поставки до места назначения. Если потребуется, продавец обязан (за свой счёт и свои риски) обеспечить все формальности, связанные с экспортом. По просьбе и за счёт покупателя, продавец обязан предоставить покупателю любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку, и дополнительное страхование товара, включая</p>

<p>informace o bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s přepravním dokumentem, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené, a to na své náklady a rizika. Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží a poskytnout název ujednaného místa a čas odeslání zboží. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být připojištěno, zahrnující informace o bezpečnosti zboží. Výdaje na připojištění je povinen hradit kupující.</p>	<p>информацию по безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с транспортным документом, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуется, покупатель также обязан, за свой счёт и риски, обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить ему название места назначения, и срок отгрузки товара. Если потребуется, покупатель обязан, по просьбе продавца и за его счёт, предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку товара, и предоставить информацию, необходимую для осуществления дополнительного страхования товара, включая информацию по безопасности товара. Расходы, относительно дополнительного страхования, обязан нести покупатель.</p>
<p>DDP (<i>Delivered duty paid... named place of destination</i>; S dodáním clo placeno...ujednané místo určení)</p> <p>Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, do ujednaného místa, či místa, jež je pro obdobná předání obvyklé, doručí kupujícímu k vyložení připravené, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu) za předpokladu, že prodávající kupujícího neprodleně informuje o této skutečnosti (dodání) a poskytne mu dokumenty, umožňující převzetí zboží. Pokud je zapotřebí, prodávající je povinen zajistit veškeré formality, které jsou s vývozem či dovozem spojené. Prodávající je povinen na své náklady uzavřít přepravní smlouvu do ujednaného místa dodání a je povinen nést veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku jeho vyložení. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen (na žádost kupujícího a na jeho náklady)</p>	<p>DDP (<i>Delivered duty paid... named place of destination</i>; Поставка с оплатой пошлин в наименованном пункте)</p> <p>Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит в оговоренном сроке, в назначенное место, или в место, обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, к разгрузке готовый, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя, и предоставит ему документы, позволяющие покупателю принять поставку. Если потребуется, продавец обязан обеспечить все формальности, связанные с экспортом или импортом, за свой счёт и на свой риск. Продавец обязан за свой счёт заключить договор перевозки, назначенный до поименованного места назначения, и обязан нести все расходы и риски, связанные с товаром, до момента разгрузки. Если потребуется, продавец обязан (по просьбе</p>

<p>poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz a pojištění zboží, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s dokumentem potvrzujícím dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené (na své náklady a rizika). Kupující je povinen zavčas vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží a poskytnout název ujednaného místa a čas odeslání zboží. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů, usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>и за счёт покупателя) предоставить покупателю любую информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с документом поставки, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуется, покупатель также обязан, за свой счёт и на свои риски, обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить ему название места назначения и срок отгрузки товара. Если потребуется, покупатель обязан, по просьбе продавца и за его счёт, предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p>
--	--

DAT (*Delivered at terminal... named place of destination*; S dodáním na terminál... ujednaný přístavní terminál nebo místo určení)

Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, do ujednaného terminálu, v místě, jež je pro obdobná předání obvyklé, doručí kupujícímu vyložené, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu) za předpokladu, že prodávající kupujícího neprodleně informuje o této skutečnosti (dodání) a poskytne mu dokumenty, umožňující převzetí zboží. Pokud je zapotřebí, prodávající je povinen zajistit veškeré formality, které jsou s vývozem spojené. Proávající je povinen na své náklady uzavřít přepravní smlouvu do ujednaného terminálu a je povinen nést veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku jeho vyložení. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen (na žádost kupujícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc a informace související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.

Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s dokumentem potvrzujícím dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené (na své náklady a rizika). Kupující je povinen zavčas vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží, poskytnout mu název ujednaného místa a čas odeslání zboží. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno,

DAT (*Delivered at terminal... named place of destination*; Поставка на терминале в наименованном пункте)

Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит в оговоренном сроке, в назначенный терминал, в место, обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, разгруженный, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя, и предоставит ему документы, позволяющие покупателю принять поставку. Если потребуется, продавец обязан обеспечить все формальности, связанные с экспортом (за свой счёт и на свой риск). Продавец также обязан за свой счёт заключить договор перевозки, назначенный до поименованного терминала, и обязан нести все расходы и риски, связанные с товаром, до момента разгрузки. По просьбе и за счёт покупателя, продавец обязан оказать покупателю любую помощь и предоставить информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.

Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с документом поставки, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуется, покупатель также обязан (за свой счёт и на свои риски) обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить ему название места назначения и срок отгрузки товара. Если потребуется, покупатель обязан (по просьбе продавца и за его счёт) оказать любое содействие и предоставить информацию, связанную с получением документов, облегчающих транспортировку и страхование товара,

<p>zahrnujíc informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>включая информацию по безопасности товара.</p>
<p>DAP (<i>Delivered at place... named place of destination; S dodáním na místo... ujednané místo určení</i>)</p> <p>Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, do ujednaného místa, či místa, jež je pro obdobná předání obvyklé, doručí kupujícímu vyložené, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu) za předpokladu, že prodávající kupujícího neprodleně informuje o této skutečnosti (dodání) a poskytne mu dokumenty, umožňující převzetí zboží. Proávající nese veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku vyložení. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na své náklady a na svá rizika, veškeré formality, které jsou s vývozem spojené. Proávající je povinen na své náklady uzavřít pojistnou (musí pokrývat minimálně 110 % ceny zboží) a přepravní smlouvu, z místa dodání do místa určení. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen (na žádost kupujícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnujíc informace o bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s dokumentem potvrzujícím dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené (na své náklady a rizika). Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží a poskytnout název ujednaného místa a čas odeslání zboží. Je-li zapotřebí,</p>	<p>DAP(<i>Delivered at place... named place of destination; Поставка в месте назначения в наименованном пункте</i>)</p> <p>Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит в оговоренном сроке, в назначенное место, или в место, обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя, и предоставит ему документы, позволяющие покупателю принять поставку. Продавец несёт все расходы и риски, связанные с товаром, до момента поставки. Если потребуются, продавец обязан обеспечить все формальности связанные с экспортом, за свой счёт и на свой риск. Продавец обязан за свой счёт обеспечить договор страхования (должен покрывать, как минимум, 110% стоимости товара) и договор перевозки, действующий от места поставки до места назначения. По просьбе и за счёт покупателя, продавец обязан предоставить покупателю любую информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с документом поставки, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуются, покупатель также обязан, за свой счёт и свои риски, обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить ему название места назначения и срок отгрузки товара. Если потребуются, покупатель обязан, по просьбе продавца</p>

<p>kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz a pojištění zboží, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>и за его счёт, предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p>
--	--

**PRAVIDLA PRO NÁMOŘNÍ A
VNITROZEMSKOU VODNÍ
DOPRAVU**

**ПРАВИЛА ДЛЯ МОРСКОГО И
ВНУТРЕННЕГО ВОДНОГО ТРАНСПОРТА**

FAS (*Free Alongside Ship... named port of shipment*; Vyplaceně k boku lodi... ujednaný přístav nalodění)

Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku, kdy v ujednaném čase, k boku lodi, do ujednaného přístavu, v kupujícím ohlášeném místě, pro obdobná předání v přístavu obvyklém, doručí kupujícímu smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (**dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu**) za předpokladu, že prodávající kupujícího neprodleně informuje o této skutečnosti (dodání) a poskytne mu dokument potvrzující dodání zboží. Prodávající je povinen nést veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku jeho vyložení. Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na své náklady a na svá rizika) veškeré formality, které jsou s vývozem spojené. Na žádost kupujícího a na jeho náklady, je rovněž povinen poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnující informace o **bezpečnosti zboží**.

Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s dokumentem potvrzujícím dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Kupující je povinen na své náklady uzavřít přepravní smlouvu z ujednaného místa určení. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené (na své náklady a rizika). **Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží** a poskytnout

FAS (*Free Alongside Ship... named port of shipment*; Свободно вдоль борта судна в наименованном порту отправления)

Обязанность поставки выполняется в моменте, когда продавец поставит в оговоренном сроке, вдоль борта судна, в назначенный порт отгрузки, или в объявленное покупателем место, обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (**документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения**) при условии, что продавец об этом факте поставки немедленно информирует покупателя, и предоставит ему документы, позволяющие покупателю принять поставку. Продавец обязан нести все расходы и риски, связанные с товаром, до момента разгрузки. Если потребуются, продавец обязан обеспечить все формальности связанные с экспортом, за свой счёт и на свой риск. По просьбе, за счёт и на риск покупателя, продавец обязан предоставить покупателю любую информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая **информацию по безопасности товара**.

Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с документом поставки, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Покупатель обязан за свой счёт заключить договор перевозки, назначенный с поименованного пункта. Если потребуются, покупатель также обязан (за свой счёт и на свои риски) обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. **Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара**, и предоставить продавцу наименование судна, место погрузки и время поставки. Если

<p>prodávajícímu název lodi, místo nakládky a čas dodání. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc, související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>потребуется, покупатель обязан (по просьбе продавца и за его счёт) предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку, и предоставить информацию по безопасности товара.</p>
<p>FOB (<i>Free On Board... named port of shipment</i>; Vyplaceně na palubu lodi... ujednaný přístav nalodění)</p> <p>Tato parita se řadí mezi jedny z nejstarších. Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku přechodu zboží přes zábradlí lodi ujednaného přístavu nakládky. Prodávající je povinen v ujednaném čase, na palubu lodi, do ujednaného přístavu, či do kupujícím ohlášeného místa, pro obdobná předání v přístavu obvyklém, doručit kupujícímu, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu). Pokud je zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na své náklady a na svá rizika) veškeré formality, které jsou s vývozem spojené. Prodávající je povinen nést veškeré náklady a rizika se zbožím spojená až do okamžiku jeho dodání. O této skutečnosti (dodání zboží) musí prodávající kupujícího neprodleně informovat, poskytnout mu dokument potvrzující dodání zboží, v souladu se smlouvou. Prodávající je povinen (na žádost kupujícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnujíc informace o bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s dokumentem potvrzujícím dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Kupující je povinen na své náklady uzavřít přepravní smlouvu z ujednaného místa dodání. Je-li</p>	<p>FOB (<i>Free On Board... named port of shipment</i>; Свободно на борту судна в наименованном порту отгрузки)</p> <p>Данный базис поставки является одним из старейших среди терминов Инкотермс. Обязанность поставки выполняется продавцом в моменте перехода товара через поручни судна поименованного порта погрузки. Продавец обязан поставить на борт судна, в оговоренном сроке, в назначенный порт отгрузки, или в объявленное покупателем место, обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения). Если потребуется, продавец обязан обеспечить все формальности связанные с экспортом, за свой счёт и на свой риск. Продавец обязан нести все расходы и риски, связанные с товаром, до момента разгрузки. Об этом факте поставки, продавец обязан немедленно информировать покупателя, путём предоставления ему документа, позволяющий покупателю принять поставку. По просьбе, за счёт и на риск покупателя, продавец обязан предоставить покупателю любую информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с документом поставки, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Покупатель обязан за свой счёт заключить договор перевозки, назначенный с поименованного пункта. Если потребуется, покупатель также</p>

<p>zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formality, které jsou s dovozem zboží spojené (na své náklady a rizika). Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží a je-li v právu, je povinen poskytnout prodávajícímu místo nakládky ujednaného přístavu a čas dodání. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a na jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>обязан, за свой счёт и риски, обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и если он вправе, он обязан предоставить продавцу наименование места погрузки поименованного порта и время отгрузки. Если потребуется, покупатель обязан, по просьбе продавца и за его счёт, предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку и предоставить информацию по безопасности товара.</p>
<p>CFR (<i>Cost and Freight... named port of destination</i>; Náklady a přepravné... ujednaný přístav určení)</p> <p>Povinnost dodat prodávající plní v okamžiku přechodu zboží přes zábradlí lodi ujednaného přístavu nakládky. Prodávající je povinen v ujednaném čase, na palubu lodi, do ujednaného přístavu, či do kupujícího ohlášeného místa pro obdobná předání v přístavu obvyklém, doručit kupujícímu smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu). Pokud je zapotřebí, prodávající je povinen zajistit (na své náklady a na svá rizika) veškeré formality, které jsou s vývozem spojené. Prodávající je povinen na své náklady uzavřít přepravní smlouvu do ujednaného místa určení a je povinen nést veškeré náklady a rizika se zbožím spojená do okamžiku jeho dodání. O této skutečnosti (dodání zboží) musí prodávající kupujícího neprodleně informovat, poskytnout mu doklady umožňující převzetí zboží. V rámci předání zboží musí prodávající (na žádost a náklady kupujícího) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>CFR (<i>Cost and Freight... named port of destination</i>; Стоимость и фрахт в поименованном порту отгрузки)</p> <p>Данный базис поставки является одним из старейших среди терминов Инкотермс. Обязанность поставки выполняется продавцом в моменте перехода товара через поручни судна поименованного порта погрузки. Продавец обязан поставить на борт судна, в оговоренном сроке, в назначенном порте отгрузки, или в объявленном покупателем месте, которое обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения). Если потребуется, продавец обязан обеспечить все формальности связанные с экспортом, за свой счёт и на свой риск. Продавец обязан, за свой счёт, заключить договор перевозки, назначенный до поименованного пункта, и обязан нести все расходы и риски, связанные с товаром, до момента разгрузки. Об этом факте поставки, продавец обязан немедленно информировать покупателя, путём предоставления ему документа, позволяющий покупателю принять поставку. По просьбе, за счёт и на риск покупателя, продавец обязан предоставить покупателю кое-какую информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхования товара, включая информацию по безопасности</p>

<p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s přepravním dokumentem potvrzujícím dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formalities, které jsou s dovozem zboží spojené (na své náklady a rizika). Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky týkající se bezpečnosti zboží a poskytnout prodávajícímu název lodi, místo nakládky a čas dodání. Je-li zapotřebí, kupující je povinen (na žádost prodávajícího a za jeho náklady) poskytnout jakoukoliv pomoc související se získáním dokumentů usnadňujících převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnující informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с транспортным документом, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуется, покупатель также обязан, за свой счёт и риски, обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить продавцу наименование судна, место погрузки и время поставки. Если потребуется, покупатель обязан, по просьбе продавца и за его счёт, предоставить кое-какое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p>
<p>CIF (<i>Cost, Insurance and Freight... named port of destination</i>; Náklady, pojištění a přepravné... ujednaný přístav určení)</p> <p>Povinnost dodat, prodávající plní v okamžiku přechodu zboží přes zábradlí lodi ujednaného přístavu nakládky. Prodávající je povinen v ujednaném čase, na palubu lodi, do ujednaného přístavu, či do kupujícími ohlášeného místa, pro obdobná předání v přístavu obvyklém, doručit kupujícímu, smlouvě odpovídající zboží, obchodní fakturu a doklady, ujednané na základě dohody (dokumenty, zmíněné v rámci doložky, mohou mít elektronickou podobu). Je-li zapotřebí, prodávající je povinen zajistit, na své náklady a na svá rizika, veškeré formalities, které jsou s vývozem spojené. Prodávající je povinen za své náklady uzavřít pojistnou (musí pokrývat minimálně 110 % ceny zboží) a přepravní smlouvu z místa dodání do místa určení a rovněž je povinen nést veškeré náklady se zbožím spojené, až do okamžiku jeho dodání. O této skutečnosti (dodání zboží) musí prodávající kupujícího neprodleně informovat, poskytnou mu pojistnou smlouvu, přepravní doklad a dokumenty</p>	<p>CIF (<i>Cost, Insurance and Freight... named port of destination</i>; Стоимость, страхование, фрахт в поименованном порту отгрузки)</p> <p>Данный базис поставки является одним из старейших среди терминов Инкотермс. Обязанность поставки выполняется продавцом в моменте перехода товара через поручни судна поименованного порта погрузки. Продавец обязан поставить на борт судна, в оговоренном сроке, в назначенный порт отгрузки, или в объявленное покупателем место, обычное для такой поставки, в распоряжение покупателя, договору соответствующий товар, коммерческий счёт-инвойс и документы, которые могут потребоваться по условиям договора (документация, упомянутая в оговорке, может иметь форму электронного сообщения). Если потребуется, продавец обязан обеспечить все формальности связанные с экспортом, за свой счёт и на свой риск. Продавец обязан за свой счёт обеспечить договор страхования (должен покрывать, как минимум, 110% стоимости товара) и договор перевозки, действующий с места поставки до места назначения, а также обязан нести все расходы, связанные с товаром, до момента его поставки. Об этом факте поставки продавец обязан немедленно информировать покупателя, предоставить ему</p>

<p>s tím související, pokud je tak dohodnuto. V rámci předání zboží musí prodávající, na žádost kupujícího a za jeho náklady, poskytnout jakoukoliv pomoc, související se získáním dokumentů, usnadňující převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnujíc informace o bezpečnosti zboží.</p> <p>Kupující je povinen zboží zaplatit a převzít společně s přepravním dokumentem, potvrzující dodání zboží, čímž přebírá veškerá rizika a náklady se zbožím spojené. Je-li zapotřebí, kupující je rovněž povinen zajistit veškeré formalities, které jsou s dovozem zboží spojené, a to na své náklady a rizika. Kupující je povinen závčasů vznést k prodávajícímu požadavky, týkající se bezpečnosti zboží a poskytnou prodávajícímu název lodí, místo nakládky a čas dodání. Je-li zapotřebí, kupující je povinen, na žádost prodávajícího a za jeho náklady poskytnout jakoukoliv pomoc, související se získáním dokumentů, usnadňující převoz zboží a poskytnout potřebné informace o zboží, které má být pojištěno, zahrnujíc informace o bezpečnosti zboží.</p>	<p>договор страхования, транспортный документ и другие, с этим связанные доказательства, которые могут потребоваться по условиям договора. По просьбе, за счёт и на риск покупателя, продавец обязан предоставить покупателю любую информацию, необходимую для получения документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p> <p>Покупатель обязан оплатить цену товара и принять поставку вместе с транспортным документом, чем принимает на себя все риски и расходы, связанные с товаром. Если потребуется, покупатель также обязан (за свой счёт и на свои риски) обеспечить все формальности, связанные с ввозом товара. Покупатель обязан своевременно информировать продавца о требованиях, связанных с безопасностью товара, и предоставить продавцу наименование судна, место погрузки и время поставки. Если потребуется, покупатель обязан (по просьбе продавца и за его счёт) предоставить любое содействие, связанное с получением документов, облегчающих транспортировку и страхование товара, включая информацию по безопасности товара.</p>
--	---

²⁰Incoterms® 2010: ICC Rules for the use of domestic and international trade terms

Корниенко, О.: *Инкотермс 2000 с комментариями*. Питер, Санкт - Петербург 2010.

D'arcy, L. – Murray, C. – Cleave, B.: *Schmitthoff's export trade: The law and practice of international trade*. SWEET & MAXWELL, London 2000. s. 7-54

Rozehnalová, N.: *Právo mezinárodního obchodu*. ASPI, Praha 2006. s. 223-232

Valdhans, J.: *Vztah dodací podmínky a INCOTERMS*. In: Rozehnalová, N. – Střelec, K. – Sehnálek, D. – Valdhans, J.: *Mezinárodní obchodní transakce: Multimediální učební text*. Masarykova univerzita, Brno 2004. s. 46-48

Machková, H. – Černošávková, E. – Sato, A. a kol.: *Mezinárodní obchodní operace*. Grada, Praha 2007. s. 57-64

Hendrych, D. a kol.: *Právní slovník*. Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2001. s. 226

Hindls, R. – Holman, R. – Hronová, S. a kol.: *Ekonomický slovník*. C. H. Beck, Praha 2003. s. 163

Ovečková, O. a kol.: *Slovník obchodního práva*. CODEX, Praha 1996. s. 99-100

<http://www.iccwbo.com/incoterms/>

<http://www.iccwbo.ru/>

http://www.tamognia.ru/incoterms_2010/

<http://www.icc-cr.cz/Home/doprava-a-logistika/incoterms-2000>

5 ZÁVĚR

Tendence nejen v oblasti mezinárodního obchodu, ale i v celosvětové byrokracii vedou k nahrazování papírových dokumentů, dokumenty elektronickými. Trend je jednoznačný – elektronický obchod (v českém právu upravovaný soukromoprávními kodexy – zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník a zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník aj.), který sebou přináší spoustu výhod. Dochází k celkové globalizaci obchodu, urychluje se uzavírání kontraktů, s čímž je spojeno snížení nákladů a zvýšení zisků. Fakt, že je v mezinárodních obchodních transakcích rozšířeno užívání **elektronické komunikace** více než dříve, potvrzují i jednotlivé mezinárodní obchodní doložky Incoterms® 2010.

Budeme-li konkrétnější, v položce A1 (povinnost prodávajícího) a B1 (povinnost kupujícího), každé dodací podmínky Incoterms® 2010, je na rozdíl od redakce Incoterms® 2000 následující dodatek: „*Any document referred to in A1-A10 may be an equivalent electronic record or procedure if agreed between the parties or customary.*“ (Incoterms® 2010: 160). V pravidlech Incoterms® 2000 je elektronická komunikace rovněž zohledňována tzv. EDI messages, avšak ne v takové míře. Vezmeme-li v potaz položku A1 Incoterms® 2000, elektronickou podobu může mít pouze obchodní faktura, kterou je prodávající povinen předložit kupujícímu společně se zbožím a dalšími dokumenty, uvedenými ve smlouvě.

Fakt, že nová redakce mezinárodních obchodních termínů rovněž zohledňuje **bezpečnost**, vztahující se jak k samotnému zboží, tak k jeho dopravě, není udivující, zvláště v období mezinárodní ekonomické krize. Tato otázka je řešena konkrétně v položkách A2/B2 (také v položkách A10/B10, ty se ovšem odvolávají na první zmíněné), které do této doby řešily jen problematiku licencí, povolení a formalit. V roce 2010 se k nim ovšem přidaly i „*security clearances*“, ve kterých se, na rozdíl od předchozí redakce, píše: „*Where applicable, the seller must provide, at the buyer's request, risk and expense, any information in the possession of the seller that is required for the security clearance of the goods*“ (Tamtéž).

Kompilací výše uvedeného dvojazyčného výkladového slovníku jsme se jen utvrdili v názoru Svatavy Machové, že tvůrcem terminologického slovníku musí být především odborník v daném oboru se orientující, nikoliv jen lingvista. Zvláště,

mluvíme-li o právní oblasti, která má natolik specifický jazyk, kde i pouhá změna spojky může změnit význam celého právního předpisu, nemluvě o významech, zdánlivě synonymických výrazů v jazyce výchozím a cílovém. Rozdíly mezi právem českým a právem ruským jsou opravdu markantní již jen z toho důvodu, že vycházejí z odlišné tradice (např. český výraz *kupní smlouva* odpovídá ruskému výrazu *договор купли-продажи*). I pro právníka, jenž je absolventem práva a právní vědy na území České republiky, je ruské právo velkou neznámou a tím i tvrdým oříškem. Jakou úlohu pak může hrát při terminografických projektech osoba lingvisty?

Naše práce byla však ulehčena tím, že jsme analyzovali termíny na úrovni mezinárodní. Jejich výklad je po celém světě analogický, nemuseli jsme tedy v takové míře řešit otázky významů slov v rámci ruské a české právní terminologie. Přesto se však domníváme, že specialista orientující se v daném oboru, a který na rozdíl od lingvisty prošel jistou praxí, na jejímž základě získal cenné zkušenosti, může do obdobných terminografických projektů přinést mnohem zajímavější pohledy, než pohled prvoplánový a značně omezený, lingvistický.

6 РЕЗЮМЕ

Тема указанной дипломной работы посвящена чешско-русскому, терминологическому и толковому словарю из области международного торгового права, целью которого является, с одной стороны, составление полезного, и в то же время, качественного пособия. С другой, лингвистической, стороны, его целью является сравнение чешско-русской правовой терминологии, на фоне международного торгового права.

Данная работа делится на две главные части – теоретическую и практическую. Теоретическая часть включает в себя, прежде всего, рассмотрение проблемы лексикографии, и с тем связанную проблему терминографии, термина, а также термина относительно юриспруденции.

Лексикография – это лингвистическая дисциплина, которая занимается составлением словарей. Главная проблема данной дисциплины заключается в том, что, на самом деле, нельзя определить отдельные виды словарей. Они зависят от многих факторов, значит подход к каждому из них индивидуален. Однако, относительно данной работы, автор сосредоточил своё внимание на одноязычные толковые словари, которые специализируются не только на обычный словарный запас, но также на специальные выражения научного стиля, в данном случае область международного торгового права. В статье, относительно одноязычных толковых словарей, даётся основная характеристика так называемого дефиниента, т.е. толкования лексической единицы, которое должно содержать значение описываемого слова.

После того, автор разбирается в терминографии, лексической дисциплине, которая занимается образованием терминологических словарей, составляющих крупнейшую часть лексикографических публикаций. Способ её работы довольно отличается от работы лексикографической, так как человек, составляющий терминографический проект, прежде всего, специалист, а в лексикографическом проекте скорее лингвист. Терминография также тесно связана с функциональным стилем, точнее говоря, со стилем научным, словарный запас которого должен содержать термины. Язык для специальных целей – это язык для профессионального общения в относительно замкнутых специальных предметных

областях, в данном случае международной торговой юриспруденции. Это язык как устных так и письменных текстов. С точки зрения значения научных выражений можно выделить, в отличие от лексикографии, два типа термина. Во-первых, это термины прескриптивные, во-вторых, термины псевдопрескриптивные, к числу которых принадлежит также терминология юриспруденции, которая находится в центре внимания выше указанной статьи. В юриспруденции существует огромное количество юридических терминов, однако, автор сосредоточил своё внимание на термины совсем молодой правовой дисциплины, международного торгового права. Правда, оно также содержит термины, происхождение которых можно найти на латинском, итальянском, а также французском языках, но, что касается терминов, возникших в последнее время, можно говорить о влиянии англицизмов. Также описываемые в указанной работе термины являются интернационализмами английского происхождения.

В последней, теоретической части автор уделяет особое внимание теории составления толкового словаря, которое состоит из пяти основных шагов, в число которых входит: определение исходных точек лексикографического исследования, сбор информации относительно лексическим единицам, эквивалент на исходном языке, деятельность, которая предполагает издание словаря, и наконец, актуализация информации применительно лексическим единицам. Данные теоретические сведения автор стремится как можно лучше приспособить выше указанному толковому, терминологическому и двуязычному словарю, который возникал для неназванного интернетовского портала в распоряжение широкой общественности.

Во второй, практической части, автор разбирается, как уже было сказано выше, в международном торговом праве. В частности, он должен был составить толковый словарь по чрезвычайно актуальной теме «Инкотермс 2000» и «Инкотермс 2010», который в указанной работе представлен в чешско-русском зеркальном отражении.

ИНКОТЕРМС (*International Commercial Terms*) представляют собой совокупность международных правил толкования торговых терминов (так называемых базисных условий поставки), содержание которых составляет, оформляет и издаёт Международная торговая палата в Париже (ICC -

International Chamber of Commerce). Первая трактовка международных правил толкования торговых терминов была опубликована ИСС в 1936 г. под названием «Инкотермс 1936». Её целью было избежание различных интерпретаций торговых терминов в рамках различных государств (практика ведения торговли в странах часто отличается). Результатом было ускорение международной торговли. Уже в то время, функция отдельных торговых терминов ИНКОТЕРМС, имеющих характер частной унификации, никак не общепризнанной юридической нормы (применение в договоре купли-продажи не автоматическое), состояла, а сегодня также состоит в упрощении заключения договоров поставки (как правило, договора купли-продажи или обменного договора). Разумеется, чтобы условия поставки получили современный облик, они должны были пройти целиком 8 редакциями, которые реагировали, и прямо пропорционально приспособлялись ситуации в международной торговле. Эти редакции были опубликованы в 1953 г., 1963 г., 1976 г., 1980 г., 1990 г., 2000 г., в содержание которых внеслись поправки, дополнения, или произошло принятие совершенно новых оформлений. Недавно внеслись поправки в «Инкотермс 2010», редакция которых вступила в силу в начале января 2011 г.

В отдельных базисных условиях поставки решается, прежде всего, следующая проблема: место поставки, упаковка, маркировка, контроль товара, обязательства, касающиеся обеспечения ввозных или вывозных формальностей, обязательства, касающиеся заключения договора перевозки, контроль безопасности (только в трактовке 2010 г.), момент перехода опасности, момент или место перехода груза и т.д. Действие ИНКОТЕРМС относится только к продавцу и покупателю, которые заключают между собой договор, где необходимо отобрать или поставить товар. Это договор, касающийся исключительно материального товара. Применение термина в договоре купли-продажи имеет влияние на остальные договоры. Сфера, определённая содержанием базисов поставки, в каждой редакции немного отличается. Отдельные трактовки, таким образом, приспособляются изменениям во внешней торговле. Хорошим примером такого процесса может быть отличающееся число торговых терминов «Инкотермс 2000» и «Инкотермс 2010». Причём редакция 2000 г. включает в себя 13 базисов поставки, но последняя версия отобрала из существующих до сих пор 4 термина и заменила их 2 новыми.

В результате, 9 терминов в последних двух редакциях почти совершенно совпадает (в трактовку 2010 г. внеслись небольшие поправки). В данную работу включено точно 11 торговых терминов, которые разбиты на 2 группы. Это правила для любого вида или видов транспорта (EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP) и правила для морского и внутреннего водного транспорта (представленные FAS, FOB, CFR, CIF).

В конце автор приходит к заключению относительно вопросу, который он задал в введении данной работы. На основе сравнения последних двух редакций Инкотермс, он решил определить основное направление современного международного торгового права. Он зарегистрировал два основных направления, в число которых входит бурное расширение э-бизнеса. С тем связана электронная коммуникация и электронные сообщения, которые могут заменить классические бумажные коммерческие счёт-инвойсы и другие документы. Второе направление во время всемирного экономического кризиса – это ужесточение мер относительно контроля безопасности товара, с которым также связана проблема его транспортировки.

В заключение автор на основе своего опыта с составлением словаря, выдвигает гипотезу С. Маховой, и одновременно убеждается в их словах, что человек, который принимает участие в терминографическом проекте, должен быть, прежде всего, специалист в данной отрасли, а не только лингвист.

7 PŘÍLOHA

POVINNOSTI PRODÁVAJÍCÍHO	ОБЯЗАННОСТИ ПРОДАВЦА
<p>A1 Dodání zboží podle smlouvy/Všeobecné povinnosti prodávajícího</p>	<p>A1 Предоставление товара в соответствии с условиями договора/Общие обязанности продавца</p>
<p>A2 Licence, povolení, kontrola bezpečnosti a jiné formality</p>	<p>A2 Лицензии, разрешения, контроль безопасности и иные формальности</p>
<p>A3 Přepravní smlouva a pojištění</p>	<p>A3 Договоры перевозки и стархования</p>
<p>A4 Dodání</p>	<p>A4 Поставка</p>
<p>A5 Přechod rizik</p>	<p>A5 Переход рисков</p>
<p>A6 Rozdělení nákladů</p>	<p>A6 Распределение расходов</p>
<p>A7 Vyrozumění kupujícího</p>	<p>A7 Извещение попутателю</p>
<p>A8 Důkaz o dodání, dopravní doklad nebo odpovídající elektronická zpráva/Dodací doklad</p>	<p>A8 Доказательства поставки, транспортные документы или эквивалентные электронные сообщения/Документ поставки</p>
<p>A9 Kontrola, balení, značení</p>	<p>A9 Проверка, упаковка, маркировка</p>
<p>A10 Jiné povinnosti/ Pomoc potřebná k získání informací a k tomu se vztahující výdaje</p>	<p>A10 Другие обязанности/ Содействие в получении информации и относящиеся к этому расходы</p>

POVINNOSTI KUPUJÍCÍHO	ОБЯЗАННОСТИ ПОКУПАТЕЛЯ
<p>B1 Placení ceny/Všeobecné povinnosti kupujícího</p>	<p>Б1 Уплата цены/Общие обязанности покупателя</p>
<p>B2 Licence, povolení, kontrola bezpečnosti a jiné formality</p>	<p>Б2 Лицензии, разрешения, контроль безопасности и иные формальности</p>
<p>B3 Převážní smlouva a pojištění</p>	<p>Б3 Договоры перевозки и стархования</p>
<p>B4 Převzetí</p>	<p>Б4 Принятие поставки</p>
<p>B5 Přechod rizik</p>	<p>Б5 Переход рисков</p>
<p>B6 Rozdělení nákladů</p>	<p>Б6 Распределение расходов</p>
<p>B7 Vyrozumění prodávajícího</p>	<p>Б7 Извещение продавцу</p>
<p>B8 Důkaz o dodání, dopravní doklad nebo odpovídající elektronická zpráva/Dodací doklad</p>	<p>Б8 Доказательства поставки, транспортные документы или эквивалентные электронные сообщения/Документ поставки</p>
<p>B9 Kontrola zboží</p>	<p>Б9 Инспектирование товара</p>
<p>B10 Jiné povinnosti/ Pomoc potřebná k získání informací a k tomu se vztahující výdaje</p>	<p>Б10 Другие обязанности/ Содействие в получении информации и относящиеся к этому расходы</p>

8 ANOTACE

Příjmení a jméno: Koňářková Eva

Název katedry a fakulty: Filozofická fakulta univerzity Palackého v Olomouci, katedra slavistiky

Název práce: Vybrané termíny mezinárodního obchodního práva ve srovnání s češtinou (česko-ruský výkladový slovník)

Vedoucí práce: PhDr., Ladislav Vobořil, Ph.D.

Počet znaků: 106 893

Počet příloh: 1

Počet titulů používané literatury: 40 (4 internetové zdroje)

Klíčová slova: lexikografie, výkladový slovník, terminologie, terminografie, odborný styl, mezinárodní obchodní právo, dodací doložky, Incoterms, Incoterms® 2000, Incoterms® 2010

Klíčová slova v angličtině: lexicography, monolingual dictionary, terminology, terminography, special style, international commercial law, terms of delivery, Incoterms, Incoterms® 2000, Incoterms® 2010

Tato bakalářská diplomová práce se zabývá problematikou mezinárodních obchodních termínů. Konkrétně obsahuje výkladový, terminologický, zrcadlově zpracovaný, česko-ruský slovník svým obsahem zaměřený na mezinárodní obchodní termíny Incoterms a teorii s tvorbou takovýchto slovníků spojenou, s důrazem na terminologii mezinárodního obchodu.

This bachelor thesis deals with international trade terms. Specifically it includes monolingual, terminological, Czech-Russian dictionary presented in mirror fashion, whose content is focuseed on International Commercial Terms (abbreviated form – Incoterms) and theory which is connected with the production of such dictionaries with emphasis on the terminology of the international trade.

9 BIBLIOGRAFIE

Blatná, R.: *Metajazyk v lexikografii*. In: Čermák, F. – Blatná, R. a kol.: *Manuál lexikografie*. Jinočany: H & H, 1995, s. 72–89 ISBN 80-85787-23-7

Bozděchová, I.: *Vliv angličtiny na češtinu*. In: Daneš, L. a kol.: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Academia, Praha 1997. ISBN 80-200-0617-6

Čechová, M., – Krčmová, M., – Minářová, E.: *Současná stylistika*. Nakladatelství lidové noviny: Praha, 2008. s. 208–225

Čejka, M.: *Český jazyk a jazykověda*. Brno 1970.

D'arcy, L. – Murray, C. – Cleave, B.: *Schmitthoff's export trade: The law and practice of international trade*. SWEET & MAXWELL, London 2000. s. 7–54 ISBN 0-421-54680-8

Filipec, J.: *Teorie a praxe jednojazyčného slovníku výkladového*. In: Čermák, F. – Blatná, R. a kol.: *Manuál lexikografie*. Jinočany: H & H, 1995, s. 14–49 ISBN 80-85787-23-7

Filipec, J. – Čermák F.: *Česká lexikologie*. Praha 1985.

Grepl, M. a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Nakladatelství lidové noviny, Praha 1996. ISBN 80-7106-134-5

Hendrych, D. a kol.: *Právnícký slovník*. Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2001. ISBN 80-7179-360-4

Hindls, R. – Holman, R. – Hronová, S. a kol.: *Ekonomický slovník*. C. H. Beck, Praha 2003. ISBN 80-7179-819-3

Horecký, J.: *Aktuálne problémy lingvistickej terminologie*. VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1976.

Hrdlička, M.: *K překladatelskému porovnání jazyků (v plánu rusko-českém)*. In: *Opera Slavica* 2001, č. 4, s. 6

Hrdlička, M.: *Překlad odborného textu*. In: Hrala, M.: *Translatologica Pragensia IV: Acta Universitatis Carolinae philologica*. Karolinum, Praha 1992, s. 69–80 ISSN 0567-8269

Incoterms® 2010: ICC Rules for the use of domestic and international trade terms. International Chamber of Commerce, Paris 2010. ISBN 978-92-842-0080-1

Machová, S.: *Terminografie*. In: Čermák, F. – Blatná, R. a kol.: *Manuál lexikografie*. Jinočany: H & H, 1995, s. 137–157 ISBN 80-85787-23-7

Mališ, O. – Machová, S.: *Současný český jazyk, nauka o tvoření slov, lexikografie*. Univerzita Karlova, Praha 1992. ISBN 80-7066-631-5

Kaufnerová, Z. – Poláčková, M. – Povejšil, J. – Skoumalová, Z. – Straková, V.: *Překládání a čeština*. H & H, Jinočany 2003. ISBN 80-85787-14-8

Kopeckij, L. V.: *Teoretické předpoklady dvojazyčné slovanské lexikografie*. In: *Otázky lexikografie a vydávání slovníků*. Praha 1974.

Korostenski, J.: *Česká a ruská slovní zásoba (neologické aspekty)*. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice 2007. ISBN 978-80-86708-35-5

Lazovová, M. V.: *Obecné a dílčí problémy při práci na dvojazyčných slovnících různých typů*. In: *Otázky lexikografie a vydávání slovníků*. Praha 1974.

Machková, H. – Černošlávková, E. – Sato, A. a kol.: *Mezinárodní obchodní operace*. Grada, Praha 2007. s. 57–64 ISBN 978-80-247-1590-2

Obdržálek, J.: *O fyzikální terminologii*. In: *Naše řeč*, 78, 1995, s. 145–147.

Ovečková, O. a kol.: *Slovník obchodního práva*. CODEX, Praha 1996. ISBN 80-85963-08-6

Pokorný, L.: *Úvod do české lexikologie*. Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích 1979.

Poštoľková, B. – Roudný, M. – Tejnor, A.: *O české terminologii*. Academia, Praha 1983.

Poštoľková, B.: *Odborná a běžná slovní zásoba současné češtiny: Studie ČSAV*. Academia, Praha 1984.

Sochová, Z. – Poštoľková B.: *Co v slovnících nenajdete: Novinky v současné slovní zásobě*. Portál, Praha 1994. ISBN 80-7178-000–6

Straková, V.: *K otázkám překládky odborného textu*. In: Hrala, M.: *Translatologica Pragensia IV: Acta Universitatis Carolinae philologica*. Karolinum, Praha 1992, s. 69–80 ISSN 0567-8269

Rozehnalová, N.: *Právo mezinárodního obchodu*. ASPI, Praha 2006. ISBN 80-7357-196-X

Valdhans, J.: *Vztah dodací podmínky a INCOTERMS*. In: Rozehnalová, N. – Střelec, K. – Sehnálek, D. – Valdhans, J.: *Mezinárodní obchodní transakce: Multimediální učební text*. Masarykova univerzita, Brno 2004. s. 46–48 ISBN 80-210-3575-7

Zgusta, L. a kol.: *Manual of lexicography*. Academia, Praha 1971.

Žvábek, D.: *Úvod do teorie překladu (pro rusisty)*. Univerzita Palackého, Olomouc 1998. ISBN 80-7067-814-3

Апресян, Й. Д.: *Лексическая семантика*. Наука, Москва 1974.

Козакова, В.: *Термины маркетинг, брэнддинг, паблик рилейшенз в языке бизнеса*. In: Pechal, Z.: *Rossica Olomucensia (za rok 2003) 1. část*. Univerzita Palackého, Olomouc 2004. s. 91–95 ISBN 80-244-0830-9 ISSN 0139-9268

Козырев, В. А. – Черняк, В. Д.: *Русская лексикография: Пособие для вузов*. Дрофа, Москва 2004. ISBN 5-7107-7434-0

Комиссаров, В. Н.: *Лингвистика перевода*. Книжный дом ЛИБРОКОМ, Москва 2008. ISBN 978-5-397-00362-9

Корниенко, О.: *Инкотермс 2000 с комментариями*. Питер, Санкт - Петербург 2010. ISBN 978-5-49807-744-4

Ожегов, С.И.: *Лексикология, лексикография, культура речи*. Высшая школа, Москва 1974.

Поцепни, Д. М.: *Лексикография русского языка*. Русский мир, Санкт - Петербург 2009. ISBN 978-5-8465-0989-4

Романов, А. Ю.: *Англицизмы и американизмы в русском языке и отношение к ним*. Издательство СПбГУ, 2000. ISBN 5-228-02731-5

Швейцер, А. Д.: *Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты*. Книжный дом ЛИБРОКОМ, Москва 2008. ISBN 978-5-397-00159-5

Щерба, Л. В.: *Избранные работы по языкознанию и фонетике*. Издательство Ленинградского университета, Ленинград 1958.

Slovníky:

Bočánková, M. – Kalina, M. – Oherová, J. – Svoboda, M.: *Anglicko-český právní slovník*. Linde, Praha 1999. ISBN 80-7201-158-8

Csiriková, M. a kol.: *Česko-ruský odborný slovník z oblasti ekonomické, politické a právní*. Linde, Praha 2009. ISBN 978-80-7201-749-2

Csiriková, M. a kol.: *Rusko-český odborný slovník z oblasti ekonomické, politické a právní*. Linde, Praha 2009. ISBN 978-80-7201-748-5

Csiriková, M. – Koníčková, N.: *Česko-ruský právní slovník*. Linde, Praha 2002. ISBN 80-7201-372-6

Csiriková, M. – Koníčková, N.: *Rusko-český právní slovník*. Linde, Praha 2002. ISBN 80-7201-354-8

Oherová, J. – Svoboda, M. – Kalina, M. – Bočánková, M.: *Česko-anglický právní slovník*. Linde, Praha 1999. ISBN 80-7201-201-0

Pala, K. – Všianský, J.: *Slovník českých synonym*. NLN, Praha 2000. ISBN 80-7106-450-5

Rejzek, J.: *Český etymologický slovník*. LEDA, 2001. ISBN 80-85927-85-3

Šišková, N. – Šiška, J. F.: *Nový rusko-český právní slovník*. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-26-X

Лингвистический информационно справочный сайт <http://www.gramota.ru>

Internetové zdroje dostupné z:

<http://www.iccwbo.com/>

<http://www.iccwbo.ru/>

<http://www.icc-cr.cz/>

http://www.tamognia.ru/incoterms_2010/